

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886.

Andra Kammaren.

N:o 27.

Onsdagen den 24 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Upplästes ett till Kammaren inkommet protokoll, så lydande:

Protokoll, hållet inför Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet den 22 Mars 1886.

Literatören Ernst Beckman hade denna dag aflemnat fullmakt, utvisande att han vid riksdagsmannaval, som den 19 innevarande månad hållits i Stockholms stad blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för tiden till den 1 Januari 1888; och sedan berörda fullmakt funnits vara i föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret, utan att desse mot fullmakten framställt någon anmärkning, beslöts, att protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle meddelas Andra Kammaren hvarjemte fullmakten skulle till Kammaren öfverlemnas, för att hållas Literatören Beckman till handa.

In fidem

G. R. Lilienberg.

Jemte det protokollet lades till handlingarne, beslöt Kammaren, att den ifrågavarande fullmakten skulle till Herr Beckman återställas.

§ 2.

Justerades protokollet för den 17 i denna månad.

§ 3.

Företogs val af nio ledamöter i det enskilda utskott, som Kammaren beslutat tillsätta för åtgärders vidtagande i enlighet med 13 § 3 mom. Riksdagsordningen; och blefvo dertill utsedde:

Herr <i>A. P. Danielson</i>	med 94 röster,
» Friherre <i>A. H. E. Fock</i>	» 94 »
» vice Talmannen <i>L. O. Larsson</i>	» 93 »
» <i>Carl Ifvarsson</i>	» 93 »

Herr <i>Ol. Jonsson</i> i Hof	med 93 röster,
» <i>A. Persson</i> i Mörarp	» 93 »
» <i>C. A. J. Wennérus</i>	» 93 »
» <i>Sam. Johnson</i>	» 92 » och
» <i>O. B. Olsson</i>	» 92 »

§ 4.

Herr *G. F. Östberg* aflemnade en motion, N:o 195, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om anordnande af gemensam undervisning för gossar och flickor vid något eller några af statens allmänna läroverk.

Denna motion begärdes på bordet och bordlades.

§ 5.

Vid föredragning härefter af Kongl. Maj:ts i gårdagens sammanträde aflemnade proposition till Riksdagen angående ett årligt anslag för H. K. H. Hertigen af Gotland begärdes ordet af

Herr Gustafsson, som yttrade: Jag har med mycken uppmärksamhet genomläst det diktamen till protokollet, som denna Kongl. Maj:ts proposition innehåller, och jag har öfvervägt skälen deri, men å andra sidan har jag äfven öfvervägt de skäl, som framställas af den allmänna meningen i landet, och jag tror, att dessa senare väga tyngre än de af Kongl. Maj:t i propositionen framlagda. I tider, då familjefäderna i vårt land i allmänhet hafva det svårt och tungt och då det, såsom man så ofta hört, åligger hvar och en i sin stad, att vidtaga så stora inskränkningar och iakttaga så mycken sparsamhet som möjligt, tyckes det mig, som borde just från den högst uppsatte familjefadern gifvas oss de starkast verkande exemplen på sparsamhet och inskränkning.

Jag skall emellertid icke vara mångordig, utan nöjer mig med att endast uttala den förhoppningen, att inom det Utskott, som skall behandla den Kongl. propositionen, måtte finnas män, hvilka behjerta den sanningen, att ställningen bland familjefäderna i allmänhet i vårt land är långt tyngre än för den familjefader, som här uttalat sig, och att de på den grund afstyrka den Kongl. propositionen.

Härefter beslöt Kammarerna öfverlemna den Kongl. propositionen, jemte Herr Gustafssons i anledning af densamma nu afgifna yttrande, till behandling af Stats-Utskottet.

Kongl. Maj:ts proposition angående bestämmelser om vård och förvaltning af Stockholms stads allmänna begravningsplatser hänvisades till Lag-Utskottet.

Till Stats-Utskottet hänvisades vidare Kongl. Maj:ts propositioner:
angående anordnande invid Lunds hospital af en asyl för sinnessjuka;

angående pensionsrätt för innehafvare af en professur, afsedd att vid Karolinska medicokirurgiska institutet genom särskilda gifvomedel upprättas; samt

angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter torparen Johan Peter Nyberg från Auråkra.

§ 6.

Föredrogos, men blefvo å nyo bordlagda:

Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 9, 33, 34, 35, 36, 37 och 38;

Bevillnings-Utskottets Memorial N:is 8 och 9;

Banko-Utskottets Utlåtande N:o 8;

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 8 (i samlingen N:o 17); samt

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4 (i samlingen N:o 18).

§ 7.

Till afgörande förekom Stats-Utskottets Utlåtande N:o 11, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjunde hufvudtitel.

Punkten 1.

I fråga om aflöningsstaten för postverket hade Kongl. Maj:t föreslagit, att Riksdagen måtte med godkännande af vissa enligt statsrådsprotokollet för den 11 Januari 1886 tillstyrkta ändringar i postverkets stater, äfvensom af de bestämmelser, hvilka i sammanhang med ifrågasatta förbättrade aflöningsförmåner för en del posttjenstemän enligt samma protokoll föreslagits, för år 1887 höja aflöningsstaten från nu utgående 2,272,800 kronor till 2,500,600 kronor.

*Angående
anslag till
postverket.*

Utskottet, som ansett, att — med hänsyn till å ena sidan de ingalunda obetydliga inkomster af uppördsprovision och i någon mån äfven af sportler, som utgå till samtliga klasser af posttjenstemän, för hvilka lönereglering begärts, samt å andra sidan den ogynsamma ekonomiska ställningen i landet — jemkning borde vidtagas i de af Kongl. Maj:t föreslagna förhöjningar, hade i sådant syfte låtit uppgöra följande

Angående
anslag till
postverket.
(Forts.)

Förslag

till aflöningsbelopp och öfriga grunder för aflöning af nedannämnda klasser af posttjenstemän.

	Lön		Tjenstgöringspenningar	Summa	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
Postförvaltare.					
1:sta aflöningsklassen	3,000	1,000	4,000		
2:dra d:o	2,700	900	3,600		Efter 10 år kan aflöningen höjas med 400 kronor.
3:dje d:o	2,250	750	3,000		D:o d:o
4:de d:o	1,950	650	2,600		Efter 5 år kan aflöningen höjas med 300 kronor och efter 10 år med ytterligare 300 kronor.
5:te d:o	1,500	500	2,000		D:o d:o
6:te d:o	1,350	450	1,800		D:o d:o
Biträdande posttjenstemän.					
a) <i>Kontrollörer.</i>					
1:sta lönegraden	2,700	900	3,600		Efter 10 år kan aflöningen höjas med 400 kronor.
2:dra d:o	2,250	750	3,000		D:o d:o
3:dje d:o	1,800	600	2,400		D:o d:o
b) <i>Postexpeditörer.</i>					
1:sta lönegraden	1,350	450	1,800		Efter 5 år kan aflöningen höjas med 300 kronor och efter 10 år med ytterligare 300 kronor.
2:dra d:o	1,200	400	1,600		D:o d:o

Och hemstälde Utskottet under *mom. a)* af förevarande punkt, att Riksdagen måtte för aflöning af de i förestående förslag upptagna klasser af posttjenstemän fastställa de aflöningsbelopp och grunder i öfrigt, som i nämnda förslag funnes angifna, samt för tillämpning häraf från och med 1887 års början samt åskad förhöjning i anslaget till poststationsföreståndare och med iakttagande af en minskning till belopp af 1,000 kronor, som af Kongl. Maj:t föreslagits, höja slutsumman af postverkets aflöningsstat från nu utgående 2,272,800 kronor till 2,441,400 kronor, eller med 168,600 kronor.

Efter uppläsande af denna Utskottets hemställan anförde

Herr Hammarlund: Den princip. Stats-Utskottet här följt, eller att särskildt se till, att de lägst aflönade tjänstemännen vinna förbättring i sina lönevilkor, är enligt mitt förmenande fullt riktig. De löneregleringar, som det hädanefter möjligen kan tillkomma Riksdagen att verkställa, synas mig böra gå i just denna rigtning eller att förbättra de lägst aflönade tjänstemännens ställning, men å andra sidan, om möjligt och i den mån sådant låter sig göra, minska lönerna för dem, som hafva inkomster, uppgående till tiotusentals kronor.

Det finnes emellertid en kategori af tjänstemän inom postverket, hvilken icke är omnämnd i detta utlåtande, men hvars ställning är ganska behjertansvärd. Det är de extra biträdena. Deras löner uppgå till 720, 840, 960 och 1,080 kronor. Några få hafva en lön uppgående till 1,200 kronor. Härtill kommer, att dessa tjänstemäns ställning i rättsligt hänseende äfven är ganska dålig. Om deras anställning vore af mera tillfällig art, så kunde ju härom icke vara så mycket att säga, enär det vid hvarje statens verk kan finnas behof af ett antal tjänstemän, som anställas för tillfället och sedan kunna afskedas, när de icke vidare behövas. Så väl dessa tjänstemäns antal som också den tid, under hvilken de tjänstgjort, synes emellertid gifva vid handen, att deras anställning icke är af en dylik tillfällig natur. Många hafva tjänstgjort 6 å 7, ja, ända till 10 år och derutöfver. Antalet af dessa tjänstemän är också förvånansvärdt stort. Jag har här en uppgift på antalet tjänstemän vid postverket, upprädd vid början af Februari 1886. Den visar, att till exempel i Göteborg finnas 11 ordinarie post-expeditörer, men 20 extra biträden, i Malmö 4 ordinarie och 8 extra; i Norrköping 2 ordinarie och 4 extra; i Sundsvall 3 ordinarie och 13 extra; i Stockholm, ensamt vid centralpostkontoret, 32 ordinarie och 38 extra, af hvilka senare 1 tjänstgjort sedan 1873, 4 sedan 1875, 3 sedan 1876, o. s. v. Gå vi sedan till jernvägspostdistrikten, så finna vi, att antalet dylika tjänstemän är ännu större. Ensamt i vestra distriktet finnas 26 extra tjänstemän, men endast 17 ordinarie.

Jag vet icke, huru vida generalpoststyrelsen är betänkt på att dels förbättra dessa tjänstemäns löner, dels öka de ordinarie tjänstemännens antal, så att flere extra må kunna flyttas upp på ordinarie stat och deras ställning derigenom blifva något mera betryggad. För min del har jag velat begagna detta tillfälle att uttala den önskan, att så måtte ske och att dessa tjänstemäns ställning måtte behjertas mera än hittills.

Om tjänstemännen redan från början af sitt inträde i statens verk vunne en aflöning, som något så när motsvarade deras arbetes värde, så skulle Riksdagen helt visst kunna slippa att framdeles bevilja dem löner, som gå på tiotusentals kronor med ty åtföljande pensioner. Man kunde då ock utan ökade utgifter för staten vinna en ändring i det nuvarande missförhållandet, att under det några få sitta så att säga vid de egyptiska köttgrytorna, så har det stora flertalet — de som egentligen utföra arbetet — en ytterst knapp bergning.

På samma gång tager jag mig friheten uttala önskvärdheten af, att äfven de lägst aflönade brefbärarne måtte beredas någon för-

*Angående
anslag till
postverket.
(Forts.)*

Angående
anslag till
postverket.
(Forts.)

bättring i sin ställning. Det är väl sant, att icke dessa såsom de extra tjänstemännen behöfva aflägga studentexamen för att komma till sina befattningar, men större delen af dem äro familjefäder och, mine herrar, med 900 kronors lön om året kommer man icke långt här i Stockholm.

Det förtjenar framhållas, att de kategorier, om hvilka jag nu talat — de extra tjänstemännen samt brefbärande — äro de, som icke minst få bära dagens tunga och hetta inom postverket.

Herr Talman! Jag har intet yrkande att göra.

Herr Nyström: Jag ber endast få uttrycka, att jag instämmer i Herr Hammarlunds anförande särskildt hvad beträffar önskvärdheten af att mera afseende blifvit fäst vid de förhållanden, som Herr Hedin i sin motion påpekat. Jag beklagar, att Herr Hedin är förhindrad att i Kammaren försvara sina påståenden, men jag vill i alla fall, till den kraft och verkan det hafva kan, uttala önskvärdheten af att man mera behjertat de af honom åsyftade personers ställning än hittills skett.

Hans Excellens Herr Statsministern The mptander: Då jag ser den enstämmighet, med hvilken Stats-Utskottets samtliga ledamöter förenat sig i dess här gjorda hemställan, är min afsigt icke att ifrågasätta någon förändring i det slut, hvartill Utskottet kommit. Då jag begärt ordet är det endast för att, då Utskottet ansett sig icke kunna gå längre än här skett för att bereda löneförbättring åt postverkets tjänstemän, uttala den förhoppning, att den löneroglering, som denna riksdag kan komma till stånd, icke framdeles må återopas såsom läggande hinder i vägen för den ytterligare förbättring af posttjänstemännens lönevillkor, som utan tvifvel fortfarande blir af stort behof påkallad och hvarom jag antager, att generalpoststyrelsen icke kan underlåta att inom en närmare framtid göra förnyad framställning. Det är ju i allmänhet med fullt fog, som man hänvisar till en *nyligen* skedd löneroglering såsom hinder för vidtagande af ändring i en fastställd stat, men den uppfattningen synes mig icke böra göra sig gällande, när fråga härnäst väckes om ytterligare löneförbättring åt postverkets tjänstemän, och jag hemtar särskildt stöd för denna förhoppning deraf, att Utskottet såsom skäl för den gjorda inskränkningen i Kongl. Maj:ts förslag återopat den närvarande »ogynsamma ekonomiska ställningen i landets.

Det är endast detta uttalande jag velat göra och ämnar, som sagdt, ej ifrågasätta någon ändring i Utskottets förslag.

Herr Petersson i Runtorp: Det är endast med anledning af Herr Statsministerns yttrande, som jag begärt ordet, emedan jag ansett mig icke kunna underlåta att besvara detsamma. Jag tror nemligen, att vi böra afbida andra tider än de nuvarande för att verkställa någon större löneroglering, ty jag hemställer, om man verkligen med skäl kan säga, att de löner, som här bestås, äro allt för små i jämförelse med det knappa lefvebröd, som från hvilket yrke som helst kan hemtas under dessa tryckta förhållanden. Ja, jag har till och

med varit villrådig, huru vida det ens kunde finnas något skäl, af rättvisa eller billighet förestafvadt, för någon löneförhöjning ens under närvarande förhållanden, och kommit till den öfvertygelse, att, om någon ändring möjligen måste ske, så skulle det vara rörande postverket. Jag hoppas dock, att icke något sådant förslag må framkomma, förr än vi få några ljusare utsigter i ekonomiskt hänseende.

Medan jag har ordet, ber jag få besvara den förste talaren, hvad beträffar hans yttrande om extra ordinarie tjänstemän. De äro rekryter, och om sådana finnas till så stort antal, att de trängas om platserna, så tror jag man bör söka felet dertill på annat håll och afhjelpa denna olägenhet på annat sätt än genom löneroglering, ty vi fabricera allt för många tjänstemän i vårt land, och då må de hålla till godo med hvad de kunna få. Jag har intet vidare att yttra.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, blef hvad Utskottet hemställt af Kammaren bifallet.

Mom. b), c) och d)

Bifillos jemväl.

Vid föredragning af *mom. e)*, innefattande, bland annat, hemställan om afslag å en af Herr A. Hedin väckt motion om anvisande af 11,000 kronor till förhöjning i de till brefbäranne i Stockholm utgående dagtraktamenten, begärdes ordet af

Herr Johansson i Stockholm, som yttrade: Då Herr Hedin, frånvarande på grund af sjukdom, nu icke kan försvara sin motion, och då han helt visst, äfven om han vore här, icke skulle våga hemställa om bifall till densamma, enär Stats-Utskottets föreliggande utlåtande icke gifver ringaste anledning till förhoppning om en lycklig utgång, så är det naturligt, att jag ännu mindre vågar göra något sådant yrkande. Men det må dock icke misstyckas, om jag med några ord berör dessa brefbärares bekymmersamma ställning och deras lönevilkor med fäst afseende på deras åligganden. Stats-Utskottet säger visserligen, att inga så ömmande omständigheter påkalla en afvikelse från den grundsatsen, att Riksdagen icke bör inblanda sig i förvaltningens detaljer, utan att framställningar från Kongl. Maj:t dertill föranleda. Men den nakna verkligheten talar dock ett annat språk och en sak, som omfattar möjligheten eller icke-möjligheten för 74 brefbärare att existera, bör kanske icke betraktas såsom en helt och hållet betydelselös detaljfråga. Inga andra statens tjänstemän äro så knappt aflönade som postverkets, relativt i förhållande till de trägnas och ansvarsfulla göromålen, och detta mitt uttalande gäller icke blott de lägre, utan delvis äfven de högre befattningarne inom verket. Såsom bevis på huru lönerna förhålla sig till göromålen, ber jag få nämna, att fall förefinnas, der så viktiga sysselsättningar som behjelpighet vid mottagandet och expedierandet af rekommenderade bref anförtros åt unga tjänstemän, hvilkas årliga inkomst belöper sig till icke mera än 720 kronor. Allt som inom

*Angående
anslag till
postverket.
(Forts.)*

*Angående
anslag till
postverket.*
(Forts.)

postverket handhafves är i allmänhet penningar eller penningars värde och ända ifrån vaktmästarne till de högre tjenstemännen kan denna personal med skäl betraktas såsom bank- eller uppördstjenstemän, och sådana brukar och bör man aflöna så, att, om frestelsen kommer och olycka sker, det straffvärda i handlingen icke måtte ursäktas af det trängande behovet. Mera än hälften af Stockholms brefbärare befinna sig sannerligen i en bekymmersam ställning. Hela den korresponderande hufvudstaden känner så väl till detta, att det vore besynnerligt, om generalpoststyrelsen ensam vore i okunnighet derom. Under de senare åren hafva oupphörligen ansökningar från vaktbetjente och brefbärare ingått till generalpoststyrelsen, men alla utan nämnvärdt resultat. Deras sista ansökan inlemnades till styrelsen den 1 September 1885 och redan den 5 derpå följande Oktober afgaf dåvarande postdirektören i Stockholm infordradt utlåtande, deri den framställda begäran tillstyrktes. Icke förr än den 30 November afgaf styrelsen till regeringen sitt förslag till 1887 års reglering och det synes mig då varit lätt för styrelsen att under denna långa tid af nära 2 månader företaga brefbärarnes ansökan till afgörande och, i händelse af förord, låta detta inrymmas i budgetförslaget. Men äfven om detta icke varit så lätt, borde det dock hafva skett, då en så stor corps af vaktbetjente enhälligt vördsamt anhållit och bönfallit derom. Emellan intet annat statens embetsverk och allmänheten äro mellanlänkar så nödvändiga som emellan postverket och denna allmänhet, och då man dertill om dessa mellanlänkar, brefbärarne, kan säga att de äro påpasslige, nitiske, pålitlige och trogne samt hafva hela allmänhetens väl och ve i sin hand, böra de väl aflönas derefter, eller så, att de åtminstone kunna hafva en ordentlig bostad samt få äta sig mätta.

En postvaktmästares dagsverke är i allmänhet längre och strängare än de fleste grofarbetares. Dessa vaktmästare måste nemligen vinter och sommar vistas ute i alla väder, det må vara regn eller snö, köld eller hetta. Dessutom måste hvarje brefbärare i medeltal för hvarje dag gå eller springa, allt eftersom tiden medgifver, icke mindre än 200 trappor upp och lika många ned. Detta är ett strängt dagsverke.

Under de tider på året, jul och nyår, då andra människor hafva som ledigast, har en postverkets vaktmästare sysselsättning både natt och dag. Hans göromål äro nu mera icke blott att kringbära bref utan äfven hela mansbördor af kollys och paket; och detta icke endast under sökendagarne utan äfven å helg- och söndagar. Jag vet att han blott har hvar fjerde söndag till sin disposition. Under hela året har han för öfrigt lika sträng sysselsättning hvarje årstid, då deremot en tullvaktmästare, som är bättre aflönad än en brefbärare, under den tid af året, som sjöfarten ligger nere, har mycken ledighet. En brefbärare kan icke i likhet med vaktmästare i andra verk och kollegier disponera öfver en enda eftermiddag för att skaffa sig någon biförtjenst. Icke heller har han någon utsigt till vidare befordran såsom de unga tjenstemännen, och dertill kommer, att han icke blir pensionsmessig förr än efter uppnådda 65 lefnads- och 35 tjensteår. Han är äfven tvungen att betala afgifter till den pensionskassa, ur

hvilken han i allmänhet icke får något, emedan hans lefnadsålder tillsammans med hans tjänstår icke ofta uppnår den siffra, som härtill erfordras. Vid sjukdomsfall är han i saknad af fri läkarevård och fria medikament, och dertill kommer, att då han är urståndsatt att tjänstgöra, går han i mistning af hela sitt dagtraktamente, hvilket ofta kan utgöra hälften af hans aflöning.

Detta och mycket annat talar för att den brefbärare, som pligttroget och nitiskt tjänstgjort såsom extra i fem år och ordinarie i fem år utan att åtnjuta en årlig inkomst af 1,200 kronor, är för litet betald.

Jag ber att med några siffror få nämna, hvartill dessa 1,200 kronor behöfva användas. En brefbärare synes mig böra vara så aflönad, att han för sig, hustru och ett par barn kan hafva en bostad, bestående af ett rum och kök. För en sådan lägenhet får han betala 250 kronor. För kläder och skodon för sig sjelf och de sina samt för underhåll af det lilla husgerädet behöfver han en summa af 250 kronor, till ljus 75 kronor, till skatter 54 kronor, till pensionskassan 21 kronor, till läkare och medikament 25 kronor, hvadan för honom och den öfriga familjens medlemmar återstå 36 öre om dagen för hvar och en till mat och dryck. På ett sådant belopp är det omöjligt att lefva i Stockholm, såvidt man icke kan beräkna, att hustrun kan förtjena något. Det blir ännu omöjligare, derigenom att de fleste brefbärare icke bo så till, att de kunna gå hem för att få frukost och middag, utan måste äta dessa måltider utomhus, och hvilket billigaste matställe som än må ligga i deras väg, så få de icke dessa båda mål för mindre än en krona. Det återstår derefter för de öfrige familjemedlemmarnas underhåll för hela dagen samt för honom sjelf till qvällsmåltid 44 öre. Detta beräknadt efter 1,200 kronor om året.

Huru mycket svårare skall det då icke vara för dem, som hafva endast 900 kronor, samt för de vaktmästare, som hafva sysselsättning inom postverket och som icke hafva högre lön än 720 à 900 kronor.

Under min korta riksdagsmannabana har jag icke gjort mig känd för att vilja misshushålla med statens medel, men det får jag dock säga, att, såvidt dessa tjänstebefattningar, låt vara att de skötas af underordnade personer, skola skötas väl, så anser jag, att de böra aflönas i någon mån i förhållande till det arbete och det förtroende de kräfva.

Jag har velat uttala detta till protokollet, utan att, såsom jag äfven i början sade, göra något yrkande.

I detta yttrande instämde Herrar *Joh. Ohlsson, Jak. Erikson* och *Fredholm* i Stockholm.

Vidare anförde

Herr Gunnar Eriksson: Då den siste talaren icke gjort något yrkande, kunde det vara obehöfligt att på något sätt bemöta hans yttrande, men jag kan dock icke underlåta att anmärka, huru som det af hans anförande tycktes framgå, att brefbärarne i Stockholm vore mera till nytta för stadens invånare än för postverket och alla

*Angående
anslag till
postverket.
(Forts.)*

*Angående
anslag till
postverket.*
(Forts.)

öfriga rikets invånare. Om nu så är och lönerna äro för små, något som jag dock icke tror, så vill jag framställa till hans begrundande det förslaget, huru vida icke denna fråga må tillkomma staden att lösa.

För öfrigt tror jag, att vi kunna med trygghet lemna omsorgen om aflöningen till så väl högre som lägre personal inom postverket i generalpoststyrelsens händer samt afvakta hvad denna styrelse i hvarje fall kan vilja föreslå.

Herr Johansson i Stockholm: Här kan icke vara skäl i att förlänga diskussionen, då man ändå icke har någon förhoppning om att kunna få något åt brefbävarne. Men jag blef af den siste talaren uppkallad på ett sådant sätt, att jag icke kan underlåta att svara några ord.

Jag skulle ingenting hellre se, än att Stockholms befolkning finge aflöna brefbävarne som den vill eller på det gamla sättet. Brefbävarne hafva icke börjat klaga, förr än brefskillingen drogs in och de till följd af kungörelse i allmänna tidningarne förbjödos att taga något betaldt för paket eller rekommenderade bref. Förut hade en brefbävarare för ett paket omkring 25 öre och likaledes 25 öre för ett rekommenderadt bref, och äfven för ett lösbref, i fall det var efterlängadt och kärkommet, kunde han erhålla 10 å 20 öre. Hade brefbävarne fått behålla dessa inkomster, tror jag icke att de kommit fram med några klagomål.

Herr Nyström: Jag skall endast be att få lemna en upplysning. För att gifva tyngd åt de talande skäl, som af herr Johansson blifvit anförda till förmån för brefbävarne, skall jag med ett par siffror söka visa arten af det arbete, dessa tjänstemän få utföra. Jag har en bestämd uppgift, att en brefbävarare här i Stockholm för ett par år sedan gick på dagen en vägsträcka af icke mindre än 20,200 steg, hvilka räknades med stegräknare. Söndagen den 7 Februari detta år gick samme brefbävarare enligt samma stegräknare 22,900 steg. Siffror tala.

Herr Sven Nilsson: Det är icke underligt att representanterna från Stockholm, hvilka närmare känna till brefbävarnes behof i hufvudstaden, framhålla deras ekonomiska bekymmer. Jag föreställer mig dock att den utredning, Stats-Utskottet lemnat i ämnet, är af den beskaffenhet, att det icke på allvar kan blifva fråga om att bifalla Herr Hedins motion. Jag föreställer mig att, om regeringen eller poststyrelsen någon gång kommer att begära ökade löner för dessa brefbävarare, regeringen på samma gång skall föreslå förhöjning i brefportot på lokalbrefven och återinföra brefbävarareafgiften. Ty det är orimligt att staten, på det sätt här är förslaget, skulle belastas med högre utgifter, derför att man ville bereda invånarne i städerna en fördel. Om vi hade det så stäldt på landet, att vi äfven der finge brefven hemburna, så stälde saken sig helt annorlunda. En utredning bör derföre göras, innan någon förändring i lönevillkoren för brefbävarne företages, som utvisar, huru vida de inkomster, som nu

af brefbäringen inbringas till postverket, medgifva en löneförbättring eller ej. Jag tror ej att dessa inkomster medgifva någon löneförhöjning. Det är derföre origtigt att, innan man får ofvannämnda afgifter höjda, begära förhöjning i brefbärarnes löner; och jag tror derföre att det icke kan komma i fråga att, såsom man här yrkat, poststyrelsen skall gifva bättre löner åt brefbärarne, förrän de, som få brefven till sig hemburna, få betala hela den kostnad, som dermed är förenlig. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

*Angående
anslag till
postverket.
(Forts.)*

Häruti instämde Herr *Petersson* i Hamra.

Herr Nyström: Jag vill blott taga fasta på den siste talarens protest mot att statsverket skulle påläggas någon ökad kostnad till förmån för en viss klass af tjänstemän inom hufvudstaden. Jag vill taga fasta på hans argument och be att man kommer ihåg dem, då det blir fråga om att göra en för hela riket gällande lag om intet eller åstadkomma ändring deri i följd af åtskilliga herrars i Stockholm begäran. Mätte man då komma i häg hvad som nu yttrats och gå samma väg i bevisning.

Herr Joh. Ohlsson: Med anledning af Herr Sven Nilssons i Efveröd yttrande ber jag få erinra om att det icke så mycket är stockholmarne, som korrespondera med hvarandra, utan brefven komma väl hufvudsakligen hit från landsorten. Ett bref, som går endast inom Stockholm, betalas för öfrigt med hälften af det porto, som betalas för ett bref från t. ex. Haparanda, och således torde lokalbrefven vara relativt väl betalda.

Härmed var öfverläggningen slutad. Momentet bifölls.

I *punkten 2*, som härefter föredrogs, hade Utskottet hemställt om bifall till hvad Kongl. Maj:t i afseende å anslag till telegrafverket

*Angående
anslag till
telegrafverket.*

Herr Cöster erhöll ordet och yttrade: Jag kommer icke att göra något yrkande, men jag kan icke underlåta att fästa uppmärksamheten på något, som förekommer i sammanhang med hvad som nyss talats om, eller posttjänstemännens aflöning. Jag finner detta i Bil. N:o 1 till Kongl. Maj:ts proposition angående Sjunde hufvudtiteln. Der står:

»Under det att för postkontorspersonalen tjänstgöringstiden i allmänhet vida öfverstiger den som fordras af telegraftjänstemännen, upplyser Telegrafstyrelsens senast afgifna årsberättelse derom att bland Telegrafverkets 169 stationer äro

9, vid hvilka i medeltal hvar dag icke handläggas mer än 2 telegram, afgående eller ankommande,

22 andra stationer, vid hvilka dagl. telegramantalet ej uppgår till mer än 3,

16 » » » » » » » » » » 4.

17 » » » » » » » » » » 5

och, tillsamman med förenämnda telegrafstationer, 104 stationer, hvilkas telegramantal för dagen i medeltal uppgår till högst 10.»

Angående
anslag till
telegrafverket
(Forts.)

Det förefaller mig som om här vore en stor misshushållning med statens medel. Icke kunna de personerna hafva någon stor sysselsättning och då det är fråga om att skaffa ökad inkomst, så tyckes det ligga nära till hands, att postkontoren och telegrafkontoren slås ihop. Kanske någon af Stats-Utskottets ledamöter eller någon annan ledamot af Kammaren kan lemna upplysning om huru detta hänger ihop.

Jag har blott velat fästa Kammarens uppmärksamhet vid denna fråga utan att dock göra något yrkande.

Herr Ljungman anförde: Med anledning af hvad den siste talaren yttrat ber jag få lemna den upplysning, att en stor del åtminstone af dessa telegrafstationer, som lemna så ringa behållning, underhållas i verkligheten icke af telegrafverket utan af enskilda personer eller kommuner; ty då man önskar inrättandet af en telegrafstation på landet, så fordrar telegrafverket garanti för att det belopp, hvarmed den behållna portoinkomsten kan komma att understiga kostnaderna för stationen, varder telegrafverket ersatt af enskilde eller kommuner.

Jag tror därför att den misshushållning, Herr Cöster talade om, är mera skenbar än verklig. Man kan och bör ju icke förhindra enskilda att göra uppoffringar för att erhålla ett äfven för den stora allmänheten värdefullt kommunikationsmedel.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölles.

Punkten 3.

Angående
anslag till
tullverket.

Utskottet hemställde under denna punkt att Riksdagen, med godkännande af de af Kongl. Maj:t föreslagna förändringarna i tullverkets stater, måtte bestämma anslaget för tullverket för år 1887 till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 2,464,000 kronor, att såsom förslagsanslag utgå direkt af tullmedlen.

Häremot hade Herrar *N. Petersson, O. B. Olsson, G. Eriksson, M. Jonsson* och *P. Pehrsson* i Törneryd i afgifven reservation yrkat, att Riksdagen måtte:

a) — med afslag å Kongl. Maj:ts framställning om förhöjning i aflöningen åt tullförvaltaren i Skellefteå, men med godkännande af öfriga af Kongl. Maj:t föreslagna ändringar i tullverkets aflöningsstat för år 1887 — fastställa denna stat för samma år till 1,694,000 kronor;

b) med godkännande af hvad Kongl. Maj:t beträffande tullverkets öfriga utgiftsstaten för år 1887 föreslagit — endast med den förändring, att omkostnadsstaten för vinnande af jern slutsumma minskas med 310 kronor i stället för 110 kronor enligt Kongl. Maj:ts framställning — bestämma tullverkets öfriga utgiftsstaten för år 1887 till följande belopp:

öfvergångsaflöningsstaten till	Kr.	31,660: —
ålderstilläggsstaten till	»	250,000: —
indragningsstaten till	»	46,745: —

pensionsstaten för afskedade tjänstemän och betjente till.....	»	197,000: —
pensionsstaten för aflidne tjänstemäns och betjentes efterlemnade enkör och barn till ...	»	31,800: —
omkostnadsstaten till	»	211,795: —

eller tillsammans Kr. 769,000: —; samt

c) vid bifall till hvad i mom. a) och b) hemställts, bestämma anslaget för tullverket för år 1887 till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 2,463,000 kronor.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Petersson i Runtorp: Herr Talman! Mine Herrar! Såsom synes af betänkandet, har jag reserverat mig mot denna punkt, der det är fråga om en tullförvaltare i Skellefteå, hvars lön år 1883 bestämdes till 2,500 kronor.

På de skäl, som finnas i reservationen angifna, yrkar jag bifall till densamma. De skäl, som äro framhållna för ådagaläggande af den föreslagna löneförhöjningens nödvändighet, hålla enligt mitt förmenande icke streck.

Det är onödigt för det första att omreglera en lön så hastigt. Såsom ett annat skäl uppgifves den högre tullinkomsten, men det finnes många platser, som gifva större inkomst utan att därför gifva större lön. Om man tager i betraktande det nordliga läget, förefaller det som tjänstgöringen der icke skulle vara så ansträngande. Vidare har framhållits det ökade besvär, som skulle försakas af tillsynen öfver de till export afsedda skogsprodukterna under den tid sjöfarten är öppen, men det lär väl icke kunna vara så ansträngande, då innehafvaren af platsen nu kan på samma gång vara stadskassör, af hvilken befattning han väl lär hafva inkomst.

Jag tror detta är tillräckligt talande skäl och yrkar på grund häraf afslag å Utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Lönegren: Herr Talman! Mine Herrar! Tullförvaltarne i riket äro i afseende å aflöningen indelade i 7 klasser och den lägsta klassen uppbär 2,000 kronor i lön och 700 kronor i tjänstgöringspenningar eller tillsammans 2,700 kronor, hvartill kommer rättighet till ålderstillägg efter 5 och 10 års oförvitlig tjänstgöring, hvardera gången med 400 kronor. Inom denna klass finnas 6 tullförvaltarejtjänster på platser, der tulluppbörden är ringa och göromålen relativt obetydliga.

Vid inrättandet af nya tullförvaltarejtjänster har i allmänhet, då man icke på förhand kunnat beräkna uppbörden och göromålens mängd, den lägsta lönegraden blifvit tillämpad; så äfven i Skellefteå. Men för sådana tjänster har tullstyrelsen, om under tidernas lopp göromålen, uppbörden och ansvaret allt mera ökats, gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad, och, såvidt jag vet, hafva dylika framställningar alltid af regering och riksdag godkänts och bifallits. Det är en sådan åtgärd, som nu föreslås i fråga om Skellefteå.

Angående
anslag till
tullverket.
(Forts.)

Angående
anslag till
tullverket.
(Forts.)

Sedan år 1882, då tullförvaltaren tillsattes i Skellefteå, har upp-
börden derstädes stigit ganska mycket; den uppgår nu till omkring
40,000 kronor och öfverstiger sålunda uppbörden vid åtskilliga andra
tullkammare, hvilkas föreståndare redan tillhöra den lönegrad, till
hvilken man nu vill uppflytta tullförvaltaren i Skellefteå. Reservan-
terna anmärka, att tulluppördens belopp eller en tillfällig stegring i
densamma icke bör grundläggas anspråk på förbättrade lönevilkor och
vill jag i viss mån gifva dem rätt härutinnan, ty man kan verkligen
icke ensamt af uppördsbeloppet bedöma mångfalden utaf de göromål,
som åligga en tullförvaltare. Man måste vara initierad med för-
hållandena på platsen för att kunna afgöra denna sak; man måste
hafva reda på de olika slag af varor, som dit importeras, och om
dessa förekomma i stora eller små poster m. m.; ty sådant inver-
kar ganska mycket på göromålen. Reservanternas anmärkning är
emellertid just med afseende å Skellefteå och andra stapelstäder i
Norrland i dubbelt hänseende fullt berättigad. Ett faktum är nem-
ligen, att de göromål, som i Skellefteå och andra norrländska hamnar
taga tullförvaltarens tid och krafter mest i anspråk, äro sådana som
icke tillskynda staten några inkomster, icke öka tulluppbörden; så-
dana nemligen som sammanhänga med exporten af våra trävaror,
och exporten är, såsom vi alla veta, icke belagd med någon tull.
Till Skellefteå har, såsom vi se af de statistiska tabellerna, tilloppet
af fartyg varit mycket stort. År 1883, det sista år för hvilket upp-
gifter i detta afseende äro tillgängliga, var antalet från utrikes orter
inklarade fartyg 89 stycken och till utrikes ort utklarade 346
stycken, derutaf 341 med last; och jag kan försäkra herrarne, att tull-
förvaltaren i Skellefteå haft ganska mycket arbete med dessa in- och
utklareringar, särdeles om man tager i betraktande, att tiden för
dessa göromål är inskränkt till endast några månader af året och
att han är ensam tulltjensteman på platsen samt att alla redogörelse-
handlingar skola vara affattade i två exemplar.

En annan tabell i vår statistik, som bestyrker mina uppgifter
angående göromålen i Skellefteå, är den, som angifver upp-
börden af fyr- och båkmedel, de afgifter, som utgå af in- och utklarade far-
tyg. I detta hänseende står Skellefteå ganska högt och intager 9:de
rummet i hela riket. De derstädes influtna fyr- och båkmedlen öfver-
stiga ganska mycket de, som uppbaras i åtskilliga andra städer med
ganska betydlig tulluppörd, såsom Helsingborg, Landskrona, Ystad,
Karlskrona, Kalmar och Norrköping. I sistnämnda stad, der jag sjelf
är anställd vid tullförvaltningen, uppgår tulluppbörden till öfver
1,300,000 kronor; men i upp-
börden af fyr- och båkmedel samt i antalet
in- och utklarade fartyg står Norrköping efter Skellefteå.

Då nu så är, och då tullförvaltaren i Skellefteå dessutom har en
särskild uppgift, som ej i allmänhet åligger tulltjenstemännen, nem-
ligen att öfvervaka dimensionerna af det virke, som derifrån utskep-
pas, på grund af bestämmelserna angående skogsafverknigen i den
s. k. Norrbottenslagen; och då känt torde vara att lefnadskostnaderna
i de norrländska städerna äro ganska höga, finner jag så väl tullsty-
relsens framställning som Kongl. Maj:ts förslag om löneförbättring för
tullförvaltaren i Skellefteå vara mycket befogade. Och då det nu

endast är fråga om en ökning i aflöningen från 2,700 till 3,500 kronor och då denna förbättring kan beredas tullförvaltaren i Skellefteå utan att tullverkets utgiftssumma derigenom ökas, då ju i alla händelser en besparing för nästa år af 4,000 kronor förefinnes, så kan jag icke annat än tillstyrka bifall till det gjorda förslaget.

Mine Herrar! Tullverket levererar årligen några och trettio miljoner kronor till statsverket och här är fråga om en förhöjning utaf besparade medel af endast 800 kronor i lönen åt en af dess tjenstemän, som synnerligen väl gjort sig förtjent deraf. Kan det väl då vara skäl att vägra denna summa?

Jag yrkar bifall till Kongl. Maj:ts förslag, hvilket äfven af Utskottet blifvit tillstyrkt.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan och dels på afslag derå och bifall i stället till Herr Nils Peterssons m. fl:s ofvan intagna reservation; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering blef emellertid begärd, i följd hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 3:dje punkten af Utlåtandet N:o 11,

röstar Ja;

Den det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å denna Utskottets hemställan, bifallit det förslag till beslut i ämnet, som innefattas uti den af Herrar N. Petersson m. fl. afgifna vid punkten fogade reservationen.

Voteringen försiggick och utvisade 64 Ja mot 80 Nej; och hade Kammaren alltså fattat beslut i enlighet med nej-propositionens innehåll.

Punkten 4.

Bifölls.

Punkten 5.

I en inom Första Kammaren af Herr *L. M. Carlsson* väckt motion (N:o 50) hade förslagsanslag af högst 50,000 kronor att ställas till Kongl. Maj:ts förfogande, för, att, efter vederbörandes hörande, användas till skogsodlingens och en rationel skogshushållnings befordran inom riket, dock med vilkor,

Angående ifrågasatt anslag till befrämjande af skogsodling m. m.

Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)

att vare sig landsting eller hushållningssällskap inom de län, hvilka erhålla understöd af statsanslaget, skulle tillsammans bidraga med lika stora belopp som de af staten beviljade.

Utskottet hade emellertid hemställt, att Herr Carlssons förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I en vid punkten fogad reservation hade deremot Friherre *F. von Essen* yrkat »att Herr L. M. Carlssons motion må på det sätt bifallas, att Riksdagen besluter att hos Kongl. Maj:t hemställa, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och på hvad sätt staten skulle för billigt pris och i mån af tillgång åt enskilde kunna tillhandahålla skogsfrö och plantor för skogsodling, samt låta anordna handledning vid skogssådd och skogsplantering utan afsevärda kostnader för statsverket.

I denna reservation hade Herrar Friherre *R. von Kramer*, *C. E. Casparsson*, *S. Nilsson*, *N. Petersson* och *A. Persson* instämt; och hade härfürtom Herr *A. P. Danielson* jemväl låtit anteckna sig såsom reservant.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr Petersson i Runtorp: Vid denna punkt hafva vi några stycken reserverat oss och i vår reservation angifvit de skäl, hvarpå vi grunda vårt afslag å Utskottets framställning och bifall till Herr Carlssons motion. Det är högst eget, att, då man vet, huru strängt skogarne anlitas på många håll, man ändå icke vill befrämja skogsodlingen och icke vill göra något för att genom skogssådd söka att bereda återväxt. Och likväl gäller frågan endast att till Kongl. Maj:t aflåta en skrifvelse i ämnet. Nu framhåller man emellertid, att främjandet af skogsplanteringen är en sak, som tillhör hushållningssällskap och landsting. Det må så vara. Men konsten är att få frö och plantor, något, som kan vara ganska kinkigt, ehuru vi föreställt oss, att detta lämpligast kunde ske från skogsskolorna. Om nu staten icke vill lemna det erforderliga behovet af frö och plantor för intet, så vore det ej svårt att förmå hushållningssällskap och landsting att för ändamålet lemna ett litet anslag, om blott fröet och plantorna kunde erhållas från statens skogsskolor. Efter vår öfvertygelse skulle detta icke medföra särdeles kostnad för staten. På grund af dessa skäl får jag yrka afslag å Utskottets hemställan och bifall till den vid punkten fogade reservationen.

Herr A. Huss: I motsats mot den föregående talaren ber jag, Herr Talman, att få yrka bifall till Utskottets förslag i den föreliggande frågan.

Angående motionen, som afser främjande af skogsodling och en rationel skogshushållning, äro Utskottet och reservanterna derutinnan ense, att de båda erkänna motionens goda syfte, hvaruti äfven jag instämmer, under det att Utskottet, som antager, att denna angelägenhet bör i första rummet omhändertagas af landsting och hushåll-

ningssällskap, tillstyrker afslag å motionen, men reservanterne föreslå aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t i syfte att befrämja skogssådd och skogsplantering.

För så vidt denna Kammare vill, sasom jag antager, handla konsekvent med sitt beslut i en med denna likartad fråga vid förlidne riksdag, synes mig någon tvekan icke förefinnas om hvilketdera af dessa alternativ, Utskottets eller reservanternes, nu bör blifva Kammarens beslut. Jag tillåter mig därför i minnet återkalla Kammarens behandling af denna fråga vid förra riksdagen.

En af reservanterne till det nu föreliggande utskottsbetänkandet hade då till Riksdagen afgifvit förslag till lag angående skyldighet till skogsvård för enskilde skogsegare i riket. Detta förslag lyckades icke tillvinna sig vederbörande Utskotts, ej heller Riksdagens bifall, och vid fragans behandling inom denna Kammare väcktes förslag om aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om vidtagande af åtgärder för betryggande af skogens framtida bestånd å enskildes till skogsbörd afsedda mark.

Sedan under diskussionen om detta förslag den upplysning vunnits, att Riksdagen oförtöfvadt hade att från regeringen förvänta förslag till lag i det syfte skrifvelsen afsåge; att för detta ändamål rikligt material vore samladt från rikets alla landsändar, samt att Domänstyrelsen hade att i frågan afgifva en vidtomfattande och grundlig utredning, så blef skrifvelseförslaget icke af Kammaren antaget.

Samma förhållande är äfven nu för handen, utom det, att Riksdagen nu, sedan Domänstyrelsen afgifvit sitt yttrande, står frågans lösning från regeringen ännu närmare. Jag kan sålunda icke finna, att någonting skall kunna uträttas med den af reservanterne omförmälda skrifvelsen till Kongl. Maj:t och yrkar af denna anledning bifall till Utskottets förslag.

Herr Gibson: Visserligen utbetalar staten genom Domänstyrelsen årligen till skogsläroverken 56,349 kronor och till skogsodling 30,897 kronor, men dessa utbetalningar grunda sig mera på tillgodoseendet af statens egna behof med afseende å statens domäner och mindre på befordrandet af den enskilda skogshushållningen, som hufvudsakligen är öfverlemnadt åt landsting och hushållningssällskap utan annan ersättning åt dessa, än som bereddtes dem genom bränvinsmedlen och andra skatter. Men om landstingen och hushållningssällskapen på ett framgångsrikt sätt befordra skogsodlingen, icke bör väl detta utgöra hinder för staten till ytterligare uppmuntran i sådan riktning. Enligt hushållningssällskapens berättelser såddes och odlades i riket år 1879 plantor å en areal af 11,462 tunnland, och i en årligt temligen jemnt stigande skala utsträckte sig dylik skogsplantering år 1883 öfver en sträcka af 17,800 tunnland. I verkligheten äro dessa siffror dock högre. I följd anslogs af landsting en summa af 13,000 kronor för skogsplantering och skogsskötsel. Vid meddelandet af dessa siffror ber jag få anmärka, att de mest betydelsefulla, eller de som utvisa hushållningssällskapens kostnader för skogsodling, beklagligtvis för tillfället icke stå mig till buds. De upplysningar, som i detta afseende förekomma, återfinnas emellertid i Domänstyrelsens

*Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)*

senaste årsberättelse, pag. 11 och 12. Men jag är i tillfälle att tillägga, att Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap år 1884 utbetalade icke mindre än 37,280 kronor för skogsodlingsföretag samt att sällskapet i sin utgiftsstat för 1886 för samma ändamål uppfört ett förslagsanslag af 24,800 kronor, ett belopp, som dock sannolikt kommer att betydligt överskridas. Nämda hushållningssällskap utlemnar efter vederbörlig pröfning gratis frön och plantor. Men då det satts i fråga att allmänheten skulle betala något därför, har man icke vågat beträda denna väg af fruktan för att det utvecklade intresse för denna sak, som nu visat sig förefinnas i länet, skulle aftaga.

Vid sådant förhållande tilltalar mig motionärens förslag mest. Jag får likväl bekänna, att jag finner frågan outredd med hänsyn såväl till de olika landsdelarnes behof i förevarande fall som till den ofullständiga kännedom man har om hushållningssällskapens verksamhet härvidlag. Emellertid anser jag, att senast genom den nya bränvinslagens antagande verkställda, ej obetydliga reduktion af hushållningssällskapens inkomster från bränvinsmedlen ingalunda bort berättiga Stats-Utskottet att såsom hufvudmotiv för sitt afstyrkande af motionen använda den frasen, att »landsting och hushållningssällskapen i de särskilda länen, och i synnerhet de förra, numera torde ega så rikliga inkomstkällor, att saken bör af dem kunna nöjaktigt främjas». Icke heller kan jag biträda reservantens förslag, som innefattar att staten i mån af tillgång skulle tillhandahålla de enskilde skogsfrö till billigare pris än det allmänt gällande. Derigenom komme nemligen att uppammas en handelsverksamhet i konkurrens med landstingen och hushållningssällskapen, som utan tvifvel skulle verka till skada för sjelfva saken. Ej heller förstår jag rätt den djupare betydelsen af orden »i mån af tillgång», när de sammanställas med det temligen sväfvande uttrycket: »utan afsevärda kostnader för staten».

Hufvudsumman är, att jag icke anser motionen vara af beskaffenhet att böra mötas af ett rent afslag. Någon fingervisning i hvad rigtning statens mellankomst bör ega rum vill jag nu dock icke lemna, emedan jag anser att vederbörande myndigheter bäst och lättast äro i tillfälle att egna frågan den erforderliga pröfningen eller undersökningen. Mitt yrkande inskränker sig därför dertill, att *Herr L. M. Carlssons motion må på det sätt bifallas, att Riksdagen beslutar att hos Kongl. Maj:t hemställa, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och på hvad sätt staten skulle kunna bidra till skogsodlingens befrämjande inom riket.*

Herr Sven Nilsson: Jag hoppas, att de skäl, som vi nyss hört en representant från Norrland anföra, icke måtte blifva gällande i fråga om det beslut, Kammaren kommer att fatta i denna sak. Som Kammaren har sig bekant, hafva vi under de senare åren kämpat emot både särskilda skogsagstiftningar för olika delar af landet och för en skogsagstiftning gemensamt för hela riket gällande de enskilda skogar, som starkt ifrågasatts; och jag vågar hoppas, att, om den frågan ännu en gång återkommer, den icke skall vinna stora sympatier i Riksdagen. Är det, som herr Huss säger, alldeles nödvändigt att få till stånd en skogsagstiftning för de enskildes skogar, då före-

ställer jag mig, att de, som icke önska någon sådan lagstiftning, nu skola rösta för reservanternes förslag, för att derigenom åtminstone i någon mån göra en sådan lagstiftning öfverflödig. Af de upplysningar, som lemnats under diskussionen, framgår, att för vissa orter inom landet skogslagstiftning fortfarande är behöflig; och då kan jag såsom sagdt icke se annat än att man i de orter, der dylik lagstiftning ännu anses behöflig, bör lägga sig vinn om att på ett bättre sätt än hittills skett afhjelpa befintliga brister och olägenheter, och ett sådant sätt förefinnes i den föreliggande reservationen.

Som herrarne se, har jag instämt i den mot utlåtandet afgifna reservationen; och jag är öfvertygad att, om hvad deri föreslås vinner Riksdagens bifall, staten derigenom icke skall drabbas af ett enda öres utgift. Ty granskar man med någon liten uppmärksamhet detta förslag, så finner man, att det icke innehåller annat än en vink till vederbörande skogsstyrelse att tillhandahålla de enskilde med skogsfrö och plantor för skogsodling samt lemna råd vid skogssådd och skogsplantering utan nämnvärda kostnader för staten. Och det kan domänstyrelsen enligt min mening verkligen åstadkomma, ty det måste naturligtvis alltid blifva billigare för staten att anskaffa frö och plantor, än för den enskilde. Jag tror således, att här icke är fråga om att betunga staten med några kostnader. Man har tvärt om endast ifrågasatt att tillhandahålla, synnerligast de mindre jordegarne, skogsfrö och plantor för skogsodling utan någon afsevärd kostnad för statsverket. Vid sådant förhållande föreställer jag mig, att man mycket väl kan låta denna enkla fråga framkomma till regeringen och från henne till skogsstyrelsen. Jag kan icke finna annat, än att det skulle lända till ofantligt stort gagn, om skogsstyrelsen finge en sådan fingervisning, som här ifrågakommit. För min del yrkar jag således bifall till reservanternas förslag.

*Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)*

Häruti instämde Herr *Andersson* i Plöninge.

Herr *Granlund* anförde: Det är verkligen beklagligt, att, så fort ett förslag framkommer angående förbättrad skogsvård, detta alltid skall från vissa håll mötas med ett starkt motstånd. Man kan med skäl fråga sig: förtjenar icke den svenska skogen en bättre omvårdnad än som hittills skett? Äro icke våra skogar den dyrbaraste egendom, man har kvar i landet, och som ännu i femtio år skall utgöra en af våra mest värdefulla exportartiklar?

Motionären har här gjort en framställning om ett förslagsanslag af högst 50,000 kronor till befrämjande af skogsodling. Utskottet har visserligen sagt sig icke förbise motionens goda syfte, men funnit någon åtgärd för det åsyftade ändamålet icke vara »af oundgängligt behof påkallad». Ja, ännu är måhända en sådan åtgärds vidtagande icke *af oundgängligt behof påkallad*. Men när skogen tager slut, utan att kraftiga åtgärder vidtagits för dess återväxt, då är det för sent att derom lagstifta, och helt säkert skall mängden af våra efterkommande med vemod klaga öfver att deras förfäder och staten icke bättre vårdat sin värdefullaste nationalrikedom, skogen, och vid tanken derpå skall mängden utropa: »den vårdades icke, då den borde vårdas». Jag

*Angående
ifrågasatt
anslag till
beframjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)*

får bekänna, att det förvånade mig i hög grad, att representanten från Norrland, der skogsafverkningen dock pagår i stor skala, yrkade afslag å denna lilla begäran, som reservanterne gjort. Hvad önska de då? Jo, efter att hafva uttalat sig om det billiga och rättvisa i motionärens framställning, föreslå reservanterne: »att Herr L. M. Carlssons motion må på det sätt bifallas, att Riksdagen besluter att hos Kongl. Maj:t hemställa, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och på hvad sätt staten skulle för billigt pris och i mån af tillgång åt enskilde kunna tillhandahålla skogsfrö och plantor för skogsodling, samt låta anordna handledning vid skogssådd och skogsplantering, utan afsevärda kostnader för statsverket». Är detta icke det allra minsta man kan i saken åtgöra? Att en sådan framställning skall röna motstånd från Kammarens sida, det skulle man nästan icke kunna tro. Det är allt nödvändigt, att man allt mer och mer söker värda vår skog genom att befordra dess återväxt. Snart finnas i merlestas Sverige högst få värdefulla skogar, utom sådana, hvilka icke kunnat af skogsafverkare få köpas, såsom boställsskogar och sådana som höra till fideikommissegendomar. Kala hedar vittna för öfrigt om det baggböleri, som der öfvergått skogen; derom lär hvar och en hafva öfvertygat sig, som rest i denna del af vårt land.

Herr Talman! Jag yrkar bifall till reservanternes förslag.

Herrar *Petersson* i Boestad, *Jönsson* i Mårarp och *J. W. Lindh* instämde med Herr Granlund.

Herr vice Talmannen Larsson: Ja, med fara att öka den näst föregående talarens förundran, skall jag ändå taga mig friheten att yrka bifall till Utskottets hemställan. Det synes mig som om vi lägga allt för mycket besvär på Kongl. Maj:t och myndigheterna för att minska de enskildes. Enligt min tanke kunna de enskilde sjelfve sörja för den sak, hvarom nu är fråga; räcka icke deras krafter till, så böra hushållningssällskapen i första rummet träda emellan. Hvert skall det väl egentligen bära hän, om vi i alla möjliga förekommande frågor skriva till Kongl. Maj:t? Det är visserligen lätt gjort att aflåta en skrivelse till Kongl. Maj:t, men att nu begära, att Kongl. Maj:t skall taga om hand och sysselsätta sig med frågan att uppdraga skogsplantor och sälja skogsfrö, det vore i sjelfva verket att göra Kongl. Maj:t till fröhandlare, och det kan icke vara lämpligt. Med lika goda skäl, som vi i dag kunna besluta en dylik skrivelse, skulle vi en annan dag kunna skriva till Kongl. Maj:t och anhålla, att han ville vidtaga åtgärder för att den enskilde måtte få kålrötter och persilja för billigt pris. Men hvar skall slutet i så fall blifva? Jag tror, att vi böra hålla oss vid gränserna af det billiga.

Man har sagt, att här icke vore fråga om att förorsaka staten några kostnader. Men jag fruktar, att i saken ligger ett frö till stora utgifter för statsverket. Man kan icke uppdraga plantor för skogsodling utan stora kostnader, och dessutom lär det väl icke vara nog med att blott utlemna till enskilde skogsfrö och plantor, utan det torde också erfordras någon slags kontroll och tillsyn öfver att skogsfröna och plantorna blifva använda för det ändamål, hvarför de ut-

lemnats. Det är denna kontroll och tillsyn, som, såvidt jag kan förstå, kan komma att blifva ganska dyrbar.

Man har talat om, att man icke har skogsplantor och skogsfrön. Jag vet icke huru förhållandet dermed är på andra ställen; men i den provins, jag tillhör, finnas inga skogsplanteringar eller skogsodlingar, der den enskilde kan af staten få sitt behof fylldt, och dock föreställer jag mig, att den, som der behöfver odla skog, mycket lätt kan få köpa skogsfrö till ganska billigt pris. Och fröodling medför den fördel, att den uppkomna plantan får qvarstå i den jord, der trädet sedan skall växa. Det är nemligen så med dessa plantor, att, då de äro uppdragna på en viss plats, så växa de icke lika väl uti hvilken annan jordmän som helst, utan trivas bäst den ena plantan på ett ställe, den andra på ett annat.

Då jag i detta förslag ser ett frö icke endast till skogodling, utan äfven till stora utgifter för staten, och jag för öfrigt icke vill bidraga till att göra Kongl. Maj:t och Domänstyrelsen till fröhandlare, kommer jag för min del att yrka bifall till Utskottets förslag och afslag å motionen.

Med Herr vice Talmannen instämde Herr Nilsson i Vrångebol.

Herr Grefve Sparre anförde: Jag befarar, att de ärade representanter för Dalarne och Norrland, som i denna fråga haft ordet, icke fullkomligt hafva kännedom om de förhållanden i afseende å skogarne, som råda i öfriga delar af landet, och att de därför måhända något fördomsfullt bedömt de yrkanden på skydd för skogarne, som från dessa delar af riket blifvit gjorda. Jag tviflar på, att desse herrar kunna känna till den stora skogsafverkning, som på senare tider egt rum i mellersta och södra Sverige, och att de hafva någon kännedom om dessa numera fullkomligt nakna bergsryggar och stora ljunghedar, hvilka, fordom beklädda med rik skog, nu ligga såsom vildmarker utan knappast ett enda träd. Emot hvad den siste talaren yttrade, att han befarade, att den af motionären föreslagna åtgärden skulle blifva fröet till mångfaldiga utgifter för staten och att den enskilde borde sjelf handhafva sådana affärer, ber jag få erinra, att nu ifrågakomna ärende är en fråga för *framtiden*, och att dessa skogsfrön, som nu utkastas, icke skördas förr än efter 50—100 år. Då det är fråga om att befordra ett sådant säde, der den enskilde sjelf får skörda frukten af sina mödor, är förhållandet helt annorlunda, men då, såsom här, han endast kastar ut ett säde för framtiden, för sina efterkommande, då kan man med skäl begära att staten skall tråda emellan och räcka honom en hjälpsam hand. Häruti ligger den stora skillnaden mellan skogsvård och annan jordbruksskötsel, och derpå bör man just fästa uppmärksamheten.

I likhet med talaren på kristianstadslänsbänken är jag af den öfvertygelsen, att det ifrågavarande förslaget icke skall medföra några synnerliga utgifter för staten, och jag skall bedja att i detta afseende få förklara min åsigt. Herr vice Talmannen yttrade, att han icke kände till några planteringskolor, der man kan få skogsplantor för godt pris. För min del har jag varit i tillfälle att lära känna sådana.

Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)

Angående
ifrågasatt
anslag, till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)

I Elfsborgs län finnas sådana skolor, der skogsplantor uppdragas i millionalter och der det sannerligen icke bör vara den ringaste uppoffring för staten att afstå några af dessa plantor åt enskilde skogsodlare. Så mycken uppoffring anser jag, att staten bör göra med afseende å framtiden, då vi få skörda frukterna af denna skogsodling, ty den är verkligen ingen. Om man från de stora skogsskolorna, der en massa skogsfrö utsås, af hvilken en stor del måste bortkastas eller bortrensas, emedan planteringen växer för tätt, utdelar åt enskilde skogsodlare något af detta skogsfrö, hvad medför det för skada för staten, som i alla fall icke kan undvika att uppdraga så stort antal plantor som möjligt? Härtill kommer, att på senare tider har man börjat öfverallt, och särskildt i det län jag tillhör, att samla skogsfrö. Ännu för några år sedan samlade man icke skogsfrö i Sverige, utan det frö, som användes till planteringen å Svältorna, måste hemtas utifrån. Så långt voro vi då komna i vårt skogrika land i afseende å skogsvård. Nu har man börjat samla skogsfrö, men när detta utbjudes åt statens skogstjenstemän, svara de: »Vi hafva gjort upp kontrakt med skogsfröklängningsanstalten i Bergqvava och vi hafva förbundit oss att taga allt skogsfrö, som klänges der, och der klänges ganska mycket; således kunna vi icke köpa något af eder». — Om statens skogstjenstemän skulle köpa något af detta frö och sedermera hålla det enskilde skogsegare till handa för godt pris, tror jag icke det skulle vara någon uppoffring att tala om, och man kan med allt skäl yrka på, att staten skall göra så stor uppoffring för skogarnes framtida bestånd. Jag anser tvärtom, att just i detta ögonblick, då denna fröklängning börjar något litet komma i gång i vårt land och, lät vara med mycket små steg, dock är på väg att vinna uppmärksamhet i utlandet i likhet med frö från andra länder, skulle det vara af högsta vikt, om dessa fattiga människor och barn, som nu äro sysselsatta med att i skogarne uppsamla dessa kottar, visste att de kunde få afsättning för dem hos skogstjenstemännen. Jag tror icke, att staten skulle göra någon synnerligt stor uppoffring, om den försedde enskilde med sådant skogsfrö, och i värsta fall skulle man ju endast tvingas till att skeppa ut fröet. I motsats mot den siste talaren tror jag, att detta slags handel, på samma gång den är gagnande för landet, för skogstjenstemännen skulle medföra högst få olägenheter och ingen uppoffring alls. Det är visserligen en sanning, att lagen om enskildes skogshushållning nyss inkommit från skogstyrelsen, men jag tror, att det ligger mycken vikt uppå att, *innan* Kongl. Maj:t företager denna fråga till afgörande, Riksdagen uttryckligen uttalar den åsigten, att den vill i någon mån understödja den enskildes skogshushållning.

Hvad angår den anmärkning, som här blifvit gjord, att detta skulle åligga hushållningssällskapen och landstingen, så ber jag få lägga herrarne på hjertat, att vi i allmänhet icke böra betunga med för stor börda eller ställa allt för stora anspråk på hushållningssällskapen, af hvilka en del efter sista reduktionen fått sina inkomster betydligt nedsatte, och ej heller på landstingen, som redan hafva tillräckliga utskylder i den så kallade landstingsskatten. Om vi fortsätta på den vägen, skola dessa utgifter snart blifva lika stora och

afskräckande som kommunalutskylderna, på hvilka man vräkt den ena utgiften efter den andra.

Då reservanternes förslag synes mig vara mycket oskyldigt och icke gerna kunna medföra fröet till några stora utgifter för staten, men det torde vara nödvändigt att i synnerhet under de svåra tider, som nu råda, söka bereda de fattige, som hopsamla frö, möjligheten att få afsättning deraf till skogstjenstemännen, så tillåter jag mig att instämma med dem, som yrkat bifall till reservanternes förslag.

I detta anförande instämde Herrar *Hammarberg, Herslow, Lundström, Svenson* i Bossgården, *Sandwall, Théstrup, Mallmin, Petersson* i Hamra, *Ekdahl, von der Lancken, Smith* och *Schenström*.

Herr Sven Nilsson yttrade: Jag begärde egentligen ordet med anledning af Herr vice Talmannens yttrande. Det är alldeles uppenbart, att i en fråga som denna kunna skäl anföras såväl för som emot, men jag får dock säga, att med den framstående plats, Herr vice Talmannen här intager, hade jag icke af honom väntat, att han skulle gå till väga på ett sådant sätt som att söka förlöjliga icke allenast den viktiga fråga, som föreligger, utan äfven dem, som med honom tänka olika i frågan. Det kan icke blifva fråga om att besvara ett sådant framställningssätt, oaktadt det kommit från vice Talmannen, och jag skall icke heller göra det, då jag föreställer mig, att Kammaren nog skall lemna det åt det värde, det förtjenar.

Hvad sjelfva saken angår, skall jag bedja att ytterligare få yttra några ord. Med afseende å den tillsyn och kontroll, man säger att staten skulle nödgas utöfva, om skogsplanter skulle utlemnas från statens skogsplanteringar, så är det väl klart, att då den enskilde jordägaren köper skogsplanter och skogsfrö och sjelf får vidkännas hela kostnaden icke allenast för planter och frö, utan äfven för sitt arbete med planteringen, kan jag icke förstå, hvad staten har med någon kontroll eller tillsyn att göra. I det skrifvelseförslag, hvarom nu är fråga, har man ju icke föreslagit annat, än att staten skulle något vidsträcktare än nu är fallet bereda jordbrukare, och jag föreställer mig i synnerhet de mindre sådana, tillfälle att få köpa och kontant betala skogsfrö och skogsplanter. Att staten därför behöfver hålla någon tillsyn eller utöfva någon kontroll öfver skogssådden, kan jag icke inse. Det får den ärade talare, som yttrade detta, sjelf söka fundera ut. Ty då staten icke på annat sätt understödjer den enskilde än att mot moderat pris försälja skogsplanter och frö, som ej behöfver kosta staten något, bör väl detta ej föranleda en sådan åtgärd.

Att skogstjenstemännens antal i följd af förslagets antagande skulle ökas, kan jag icke heller fatta. Såsom vi alla veta, finnas ju inom nästan hvarje kommun i de olika delarne af vårt land större och mindre antal boställen, hvilka till största delen äro försedda med någon skog. På de flesta, om ej alla, af dessa boställsskogar äro redan anstälde särskilde skogvaktare, hvilka skola vårda skogen och verkställa för återväxten nödig skogsplantering. Vid många af dessa boställen finnas redan nu skogsplanteringsskolor, som skötas af de anstälde skogvaktarne, men der sådana skolor icke finnas, borde de

Angående ifrågasatt anslag till beframjande af skogsodling m. m.
(Forts.)

Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)

så fort som möjligt anläggas, och der de icke äro tillräckligt stora, böra de utvidgas för att, der det icke behöfves för boställets eget behof, kunna förse kringboende jordegare med deras behof af plantor. Jag frågar, om icke detta kunde göras med samma antal skogstjenstemän, som nu finnes, och för samma kostnad, som statens öfriga plantskolor redan betinga för plantor och frö, och utan att staten kunde behöfva lägga ned ett enda öre för att tillhandahålla jordbrukarne i omnejden med deras behof af plantor. Jag tycker det är så enkelt och tydligt, att staten icke härför behöfver göra några uppoffringar, att man icke alls behöfver hesitera för att bifalla reservanternes förslag. Och beträffande tillhandahållande af skogsfrö, behöfves endast en något utsträcktare verksamhet sättas i gång för insamlandet af kottar, för att tillräcklig tillgång på frö derigenom kan åstadkommas, äfven detta utan kostnad för staten.

Nu säger man, att detta bör vara hushållningssällskapens och landstingens angelägenhet, och man kan ju äfven se saken från en sådan sida. Men jag vill då fråga, om hushållningssällskapen och landstingen skola kunna anskaffa dessa skogsplantor och frö för lika godt pris som staten, hvilken ju redan eger den mark, der plantskolorna dels redan finnas och dels, der så ej är fallet, böra inrättas?

Skola hushållningssällskapen och landstingen anskaffa sådana skogsskolor på landsbygden, så är det naturligt, att de också måste skaffa sig för ändamålet erforderliga jordområden och dessutom sakkunniga personer för att sköta dessa skolor, som torde blifva mycket dyrt. Man har visserligen ifrågasatt, att till dessa skolor kunde användas lämpliga platser på statens boställen, som kostnadsfritt skulle upplåtas. Men i så fall kan man ifrågasätta, hvarför icke staten genast bör taga denna angelägenhet om hand och ordna densamma i stället för hushållningssällskapen och landstingen, i all synnerhet som staten vid dessa boställen dels redan har sådana skolor och dels med en högst ringa kostnad kan anlägga flera, och vidare, då lämpliga personer redan finnas af staten anställda, som kunna taga vård om dessa skolor. Det viktigaste härvidlag är, att hvarje ort har god tillgång på frö och plantor, på det befolkningen i dessa orter må kunna beqvämt och utan stora omkostnader från aflägsna ställen åstadkomma sådana plantor för sina behof. Ju lättare tillgång och moderat pris, desto större afsättning, och ju större afsättning af plantor och frö, desto större blir skogsodlingen, till stort gagn för landet. Detta är hufvudskälet, hvarför jag biträdt reservanternes förslag, och jag är fortfarande af den fullkomliga öfvertygelsen, att dermed staten icke får vidkännas någon kostnad, då förslaget hufvudsakligen endast afser att få gifva en fingervisning åt Domänstyrelsen för att bättre än hittills anskaffa och till försäljning tillhandahålla allmänheten skogsplantor på sätt jag för Kammaren nu nämmt.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Häruti förenade sig Herr *Vilh. Carlson*.

Herr O. B. Olsson: Vore det fråga om stora kostnader för utförande af den ifrågasatta skogsodlingen genom frö eller plantor, så

skulle jag icke undra öfver, att man ville inblanda staten i en dylik affär som denna; men, som hvar och en, hvilken har någon reda på dylika saker, vet, är kostnaden för inköp af frö eller plantor så försvinnande liten, att sjelfva kostnaden icke i ringaste mån inverkar på möjligheten af skogsplanterings allmänna bedrivande. Hvad beträffar talet om att tillgång på frön och plantor saknas, så är detta tal alldeles icke med sanna förhållandet öfverensstämmande. Åtminstone i Skåne finnas vanligen vid de större gårdarne planterings-skolor, från hvilka man gerna vill sälja plantor och äfven frön till ganska moderata pris. Dessutom, om understöd för anskaffning af frön och plantor är behöfligt, så ligger det väl närmast till hands att hushållningssällskapen med sina stora inkomster, hvilka blifvit genom den nya regleringen af bränvinsmedlen betydligt ökade, skulle kunna härtill lemna de för ändamålet erforderliga bidrag.

Min granne yttrade, att hushållningssällskapen skulle få vidkännas stora uppoffringar, om de nödgades inköpa jord till plantskolor. Det kan, enligt min uppfattning, icke vara någon uppoffring, som är värd att tala om, då det ju för ändamålet för hvarje särskild plats endast behöfves ett tunnland jord och som icke nödvändigt skall vara af den bästa beskaffenhet; och då härför icke erfordras fet jord, så skulle kostnaden för ett tunnland jord på sin höjd uppgå till 200 à 300 kronor. Är nu detta någon nämnvärd uppoffring? Dessutom lär en stor del af våra hushållningssällskap redan hafva ordnat dessa förhållanden. I det län, jag tillhör, hafva anskaffats skogsegendor, der skogsplantering drifves i stor skala, så att 350 tunnland redan äro planterade och mer än en million plantor der finnas till afsalu. Många hafva också redan börjat begagna sig af tillfället att der göra uppköp, äfven om de nödgats transportera plantorna ganska långa vägar; ty dessa plantor hafva af dem, som begagnat desamma, erhållit ett särdeles godt vitsord.

Om emellertid hushållningssällskapen skulle, hvilket jag ej vill tro, få vidkännas större kostnader, så borde de väl kunna påräkna något understöd af landstingen. För min del kan jag icke finna det ringaste skäl för att *staten* skulle blanda sig in i denna affär. Oaktadt man nu säger att staten icke skulle få vidkännas några nämnvärda kostnader för denna sak, så vill man i allt fall hänskjuta densammas ordnande till Kongl. Maj:t. Reservanten har föreslagit aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t. Hvad skulle den skrifvelsen innehålla? Derom innehåller reservationen bra liten redogörelse, alldenstund i densamma endast ifrågasättes att man i förenämnda skrifvelse skulle begära att Kongl. Maj:t täcktes ordna förhållandet på ett för hela landet gagnande sätt utan afsevärda kostnader för statsverket. Hvad tro herrarne väl att följden skulle blifva af en dylik skrifvelse? Jo, Kongl. Maj:t tillsätter en komité för att utreda ämnet, och jag föreställer mig att komitén dervid måste yttra sig icke blott öfver frågan, huru frön skola kunna anskaffas, utan äfven buru desamma skola användas för det afsedda ändamålet, eller hela landets fördel. Jag slutar med de ord, hvarmed jag började mitt anförande, eller att om det här vore fråga om en affär, som för den enskilde verkligen komme att medföra stora uppoffringar, så skulle jag för min del hafva

*Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)*

*Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)*

biträdt beslutet om att staten skulle dervid medverka. Men då nu så icke är förhållandet, utan jag i stället vet att dessa plantor och frön kosta så obetydligt, så vill jag icke vara med om ett dylikt beslut. Den största uppoffringen vid hvarje skogsplantering är kostnaden för plantornas vård och skydd, och denna ställer sig stundom så hög, att den afskräcker mången från vidare planteringar.

Lyckligtvis kan jag från min ort berätta, att skogsplanteringen der under de senare decennierna utvecklats till en grad, som man ej väntade för 30 å 40 år tillbaka; och om detta fortgår på samma sätt, så behöfves icke någon åtgärd från statens sida, utan då blir vid behof endast något understöd från hushållningssällskapet tillräckligt. Jag yrkar på nu anförda skäl bifall till Utskottets förslag.

Herrar *Östberg, Ericsson* i Ahlberga, *Eliasson, Holmgren, S. M. Olsson, Truedson, Gunnar Eriksson, Björkman, And. Hansson* och *Jonsson* i Hertsjö förklarade sig instämma med Herr O. B. Olsson.

Vidare anförde:

Herr *Petersson* i Runtorp: Då jag begärde ordet för andra gången, var det därför att en och annan talare likasom antydt att jag skulle hafva uppgifvit tanken på framgång åt den förändring i skogslagstiftningen, hvarom jag i fjol motionerade, eftersom jag nu biträdt reservanternes skrivelseförslag. Jag får då säga att jag ingalunda hyser den sangviniska förhoppningen, att ett bifall till detta förslag skulle kunna förekomma skogssköfvingen i sin helhet. Men jag anser skogens återväxt vara af så stor vigt för vårt land, att man bör begagna hvarje tillfälle som kan befordra densamma, och detta är orsaken hvarför jag biträdt föreliggande förslag. På samma gång vill jag äfven säga, att jag för ingen del öfvergifvit tanken på att vinna det mål, som jag med min i fjol väckta motion åsyftade. Jag lofvar att återkomma med densamma, om jag lefver, och i annat fall hoppas jag, att den upptages af någon annan, ty jag är lifligt öfvertygad, att något måste göras för åstadkommande af en verklig hushållning med vårt lands skogar och till förekommande af deras sköflande. Att jag i år icke å nyo väckt motion derom, beror derpå att jag anser det svenska jordbruket för närvarande hafva så svårt att reda sig, att man tills vidare får låta tanken på skogens omvårdnad fara. Dock synes det mig som, när man framkommer med ett så oskyldigt förslag som det nu föreliggande, man icke bör lemna det obeaktadt. Det oakadt ryggar man tillbaka för detsamma, och nu är det väl ändå icke fråga om att göra någon inskränkning i den enskilda eganderätten, hvarom man så mycket talat.

Hvad beträffar Herr *Gibsons* förslag, skulle jag icke heller hafva något emot att biträda detta, men jag tror dock icke att det gagnar saken, om allt för många förslag framställas. Skulle Första Kammarren besluta en skrivelse i enlighet med reservanternes förslag, så vore det ju olämpligt om denna Kammar fattade ett annat beslut, och yrkar jag därför bifall till reservanternes förslag.

Herr Jönsson i Mårarp: För min del intresserar jag mig lifligt för skogens vård. I min hemtrakt hafva förut funnits förträffliga skogar, men nu äro de till största delen sköflade, utan att någon återplantering i nämnvärd mån kommit till stånd. Dock vill jag såsom glädjande undantag nämna en eller annan större egendom, der man sökt befordra skogens återväxt på ett sätt som är mycket lofvande. Mig synes det som borde regering, landsting, hushållningssällskap och enskilda personer, som hafva något inflytande i samhället, med förenade krafter verka för skogens vård, och jag skulle äfven önska att i hvarje kommun en skogsvård komme till stånd, likasom der nu finnes en fattigvård. Ty såsom det nu är stådt med skogens vård i vårt land kan det icke längre få fortfa.

Slutligen vill jag hafva sagdt, att statens skogsinspektörer förtjena att af mig få en liten prickning. Jag känner nemligen till en egendom, der staten inköpt stora fält i syfte att plantera skog, och som jag är intresserad af saken, har jag om somrarne brukat besöka dessa fält. Men till min stora förargelse har jag der funnit stora grupper af visnade och utdöda plantor. Det synes mig därför hafva varit bättre att göra saken i mindre skala, men väl, än att taga till i stort, men göra det slarfvigt. Följden af det sätt, hvarpå man der nu går till väga, blir naturligtvis, att i en framtid stora sträckor komma att stå skoglösa, hvarigenom staten tillskyndas en betydlig förlust.

Herr Danielson: Såsom herrarne finna, har äfven jag reserverat mig vid denna punkt, men har dock icke kunnat biträda de öfriga reservanternes förslag, emedan jag hyser stora betänkligheter emot detsamma. Jag fruktar nemligen, att vi genom ett bifall till detta förslag skulle komma in på omvägar, der vi icke skulle nå det mål, som vi afsett, äfvensom att det skulle leda till så stora kostnader, att någon verklig hjälp dermed icke vunnas. Det har visserligen sagts, att det blott skulle bero på skogsstyrelsen att tillsäga föreståndarne för skogsskolorna att använda några jordstycken till att derpå uppdraga skogsplantor och att sedermera hålla dessa allmänheten till handa. Men med den erfarenhet, jag har om skogsodling, tror jag icke att detta låte göra sig så lätt. Sådana marker t. ex., som länge legat kala och utsatta för solens inverkan, lämpa sig vida bättre för utveckling af frö än för uppdrifvande af plantor, hvartill kommer att, om plantor upptagas ovarsamt, de icke fylla sitt ändamål, utan vissna bort. Saken synes mig därför kunna ordnas på ett mycket enklare sätt än genom att till Kongl. Maj:t aflåta en skrifvelse af det innehåll, man här föreslagit. Jag hade nemligen tänkt mig att, såsom motionären äfven föreslagit, Riksdagen skulle ställa ett anslag till Kongl. Maj:ts förfogande, för att sedan utdelas till de landsting och hushållningssällskap, som förklarar sig villiga att befordra saken och fattat beslut att understödja skogsodlingen, vare sig det sker genom att utlemna frö eller plantor, och hos hvilka de enskilde skogsegarne finge anmäla sig och kunde få de plantor och det frö de önskade mot billigt pris. Konsten att sätta plantor eller att så frön är så enkel, att man icke torde behöfva besvara skogstjenste-

*Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)*

*Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.*
(Forts.)

männen med den saken, ty det finnes väl knappt någon by inom landet, der det icke finnes enskilda personer, som kunna undervisa i skogssädd. Har man blott sett huru det en gång verkställes, så är denna konst i skogsodlingen inlärd. Icke heller torde det vara behöfligt att hafva någon särskild kontroll från statens sida för öfvervakande af sådan plantering, ty derigenom förorsakas endast större kostnader. Jag tror därför, att vi för att nå målet böra bifalla motionen i det syfte, motionären tänkt sig, och jag hemställer till alla dem, som ännu hafva skog i sina orter, huruvida de icke vilja hjälpa de i sådant afseende mindre lyckligt lottade orterna, ty detta är ju en riksangelägenhet, som mångenstädes blifvit allt för länge försummad. Jag kan icke på något sätt gilla en föregående talarers yttrande, att icke något skäl talar för att staten i detta fall träder emellan. Tvärt om tror jag att staten för längesedan bort lemna hjälp, ty det har redan gått nästan allt för långt med våra skogars vanvårdande. Och den summa det här gäller kan ju icke vara så afskräckande. Jag vågar därför föreslå, att Riksdagen nu rent af fattar beslut i frågan och icke bryr sig om den föreslagna skrifvelsen. För öfrigt vill jag upplysa att, då Första Kammaren redan bifallit Utskottets förslag, någon skrifvelse icke numera kan komma till stånd. Jag vågar därför framställa ett förslag i samma syfte som motionären tänkt sig. Detta förslag är af följande lydelse: *Att Riksdagen måtte för år 1887 bevilja ett extra anslag af 25,000 kronor, att ställas till Kongl. Maj:ts förfogande för att i mån af tillgång tilldelas de landsting eller hushållningssällskap, som derom göra ansökan och som beslutat att för skogsodlingens och skogshushållningens befrämjande till enskilde skogsodlare kostnadsfritt eller till billigt pris tillhandahålla skogsfrö eller plantor; dock med vilkor att sådant landsting eller hushållningssällskap förbundit sig att till sagda ändamål bidraga med minst lika stort belopp som det sökta statsanslaget.*

Jag framställer detta förslag, emedan jag anser att Riksdagen icke för denna fråga behöfver besvara Kongl. Maj:t. Det är för öfrigt icke något nytt att Riksdagen beslutar fristående för sig på grund af en motion. Riksdagen har ju för sin del beviljat ett anslag för anordnande af föreläsningkurser för arbetare i städerna. Icke har Kongl. Maj:t kommit med någon utredning i det fallet. Det gick ju förträffligt ändå, och sedan har förslag härom år för år framkommit och blifvit bifallet. Således kan det icke heller i denna fråga vara nödvändigt att skriva till Kongl. Maj:t. Härtill kommer också att anslaget belopp är jemförelsevis obetydligt. Vi hafva 26 hushållningssällskap i riket. Somliga bland dessa anse måhända denna fråga vara af den beskaffenhet, att några åtgärder icke behöfva vidtagas. Jag har därför tänkt att man borde ställa så till, att hvarje hushållningssällskap finge i regel för ändamålet ett anslag från staten af 1,000 kronor mot skyldighet att sjelf tillskjuta ett lika stort belopp. Detta skulle också göra all kontroll från statens sida obehöflig, ty jag tror att hvar och en som anmälde sig för erhållande af frö och plantor också skulle ega intresse för att hans skog blefve väl värdad.

Jag har nedsatt beloppet från 50,000 kronor till 25,000 kronor, emedan jag tror att detta vore tillräckligt att börja med. Skulle skogs-
egarne visa intresse för saken, så kunde ju Riksdagen taga i ompröf-

ning, huruvida ett något större anslag framdeles skulle kunna beviljas. Jag hoppas att herrarne från de län, der riklig tillgång på skog ännu finnes, skola behjerta förhållandet i de orter, hvarest skogen är i stort behof af den nu föreslagna hjälpen.

Jag anhåller om bifall till det af mig nyss upplästa yrkandet.

*Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)*

Med Herr Danielson förenade sig Herrar *Svensson* i Rydaholm, *Öberg*, *Smedberg*, *Koth*, *Eklund*, *Sällström* och *Andersson* i Himmelsby.

Herr Magn. Jonsson yttrade: För att söka förkorta diskussionen skall jag börja med att tillkännagifva, att jag hufvudsakligen instämmer i hvad Herr vice Talmannen yttrat. Jag begärde dock ordet för att få för Kammaren uppläsa ett yttrande från skogsförvaltningen, som är intaget i Domänstyrelsens underdåniga utlåtande angående lagstiftning för den enskildes skogshushållning. På sidorna 13, 14 och 15 i nämnda utlåtande finnes angifvet, huru mycket som är gjordt för ifrågavarande skogars utveckling, och jag ber om öfverseende för att jag tar mig friheten uppläsa en del häraf: »Den sjunde frågan — (g): »komme den enskilda skogsvården och särskildt skogsodlingen i väsentlig mån att befordras genom anställande på statens bekostnad af skogsplantörer; hvilka åtgärder äro i detta hänseende af landsting och hushållningssällskap redan vidtagna? — besvaras sålunda». Så lyder ingressen, och jag skall nu endast fästa mig vid svaret på senare delen af densamma. Det lyder: »Beträffande frågans senare del, eller af landsting och hushållningssällskap redan vidtagna åtgärder för befordrande af skogsodling genom skogsplantörers anställande, omförmäles:

för Vesternorrlands län, att hushållningssällskapet bekostat undervisning vid landtbruksskola 2—4 veckor årligen af skogsingenjör och betalar dennes biträde hos mindre skogssegare under högst 2 dagar för hvarje, samt att inom länet bildats ett sällskap »Föreningen för skogskultur i Norrland»;

för Gefleborgs län, att hushållningssällskapet föranstaltat om undervisning i fröinsamling äfvensom i skogsskötsel samt betalar dagtraktamente för skogsingenjörnsbiträde intill 20 dagar;

för Dalarne, att hushållningssällskapet aflönat en undervisare i skogssådd, men att ingen begagnat sig af hans biträde;

för Vermland, att hushållningssällskapet, oafsedt årligt anslag till Presteruds skogsskola, under år 1881 anvisade ett sedermera indraget anslag af 1,000 kronor till premier för skogsodling och utdelning af frö, samt utbetalar till hälften med landstinget dagtraktamente till skogsingenjör;

för Örebro län, att hushållningssällskapet anslagit 1,500 kronor årligen för 1883 och 1884 till bekostande af skogsodling genom sällskapets försorg, samt ersätter 3 kronor (af 5) till skogsingenjörns dagtraktamente; landstinget bidrager med 1,000 kronor årligen till Presteruds skogsskola;

för Stockholms län, att hushållningssällskapet på senare åren vid folkskolorna anordnat undervisning i skogsodling samt insamling och utklängning af kottar;

*Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)*

för Upsala län, att hushållningssällskapet år 1871 utan framgång utfäste premier för skogsodling och sedan 1876 bekostat undervisning i skogsodling samt gratis utdelat plantor och frö; sedan 1882 har anslag härtill utgått med 1,500 kronor samt af landstinget med 1,000 kronor; skogsodlingen verkställes af utexaminerade skogslärlingar mot reseersättning och 3 kronor dagtraktamente;

för Vestmanlands län, att sedan år 1879 hushållningssällskap och landsting tillsammans anvisat årligen 1,500 kronor till gratisplantering, förnämligast å äldre kalmarker, vid vägar o. s. v., mot skyldighet för jordägare att svara för skogsodlingens fredande;

för Gotland, att hushållningssällskapet bekostar dagtraktamente åt den på statens bekostnad anstälde läraren i skogshushållning vid länets landtbruksskola;

för Södermanland, att hushållningssällskap och landsting hvartdera årligen anvisat 2,000 kronor till utdelning af frö och plantor samt till undervisning vid folkskolor, enklare skogshushållningsplaners upprättande m. m. genom tvenne extra jägmästare, som åtnjuta reseersättning och dagtraktamente;

för Östergötlands län, att hushållningssällskapet sedan flera år bekostar skogsingenjörbiträde, utdelar skogsfrö gratis samt aflönar 3—4 plantörer och en »länsskogsman»;

för Skaraborgs län, att hushållningssällskapet hade anställd en skogsplantör till år 1868, då revirförvaltarne åtog sig bestyret hvar för sitt revir; frö och plantor lemnas jemte arvode för en dag å hvarje ställe;

för Elfsborgs län: hushållningssällskap och landsting hafva gemensamt anslagit 9,000 kronor årligen till skogsodling genom jägmästarne med biträde af kronojägare och andra plantörer, dervid t. ex. år 1882 lärer skogsodlats 255 hektar hos 228 hemmansägare; årligen användas 60—130 kg skogsfrö samt 4—500,000 plantor;

för Göteborgs och Bohus län, att hushållningssällskapet för skogsodling dels inköpt 7,529 tunnland mestadels skoglös mark, dels arrenderar 1,249 tunnland, dels ock på 25-årig disposition för skogsodling öfvertagit 2,147 tunnland, eller tillsammans 10,925 tunnland, deraf dock 500 tunnland inegor åter utarrenderats, upplåtits till boställen eller plantskolor; för skogsodlingar inom länet, uppgående till mer än 2,000 tunnland årligen, aflönas af sällskapet 1 inspektör, 1 skogsförvaltare, 6 ordinarie plantörer med och 1 plantör utan boställe, äfvensom 10 extra plantörer; allt biträde åt allmogen lemnas gratis;

för Jönköpings län: hushållningssällskapet har årligen anvisat, jemte 300 kronor till skogsskolan vid Råslätt, 1—2,000 kronor till skogsodling af mark, som af enskilde på 20 år för sådant ändamål upplåtes åt sällskapet;

för Kronobergs län: hushållningssällskapet har sedan länge bekostat biträde af skogsingenjör hos mindre hemmansägare samt premierat skogsodling;

för Kalmar län: södra hushållningssällskapet bekostar biträde af skogsingenjör samt tillhandahåller plantor och frö kostnadsfritt; samt för Hallands län, att skogsodlingssällskapet, såsom afdelning af

hushållningssällskapet, anställt en extra jägmästare mot 800 kronors lön för att lemna allmänheten råd, leda skogsodlingsarbete o. s. v.»

När landsting och hushållningssällskap i allmänhet hafva visat en sådan omtanke om skogsodling, tror jag också, att de gått i en rätt rigtning, och det förefaller mig därför något besynnerligt, att, då alla andra hushållningssällskap och landsting bekostat större eller mindre summor härför, man inom Kristianstads län icke åtagit sig eller bekostat några utgifter för detta ändamål, men att nu deremot från detta håll visar sig en så stor ifver för att få detta lilla anslag å 25,000 kronor.

Det vore verkligen förvånande, om ett dylikt litet anslag skulle kunna hjälpa skogskulturen mycket, när man märker huru den på senare tider gått framåt förutan alla sådana anslag och i synnerhet när man vet, att landstingen och hushållningssällskapen sedan förlidet år fått större inkomst af bränvinsmedlen.

Jag kan således icke se att det förefinnes det ringaste behof af ett anslag i denna rigtning och hemställer därför om bifall till Utskottets förslag.

Herr Aug. Peterson: Det förslag, som nyss blifvit väckt af Herr Danielson, är verkligen enligt mitt förmenande det bästa som jag hört framställas under denna diskussion, bättre således än reserveranternes, och jag skulle följaktligen icke hafva någonting emot att biträda det, för så vidt jag icke vore öfvertygad att hushållningssällskapen kunde tillgodose behofvet på ifrågavarande område utan det lilla bidrag, som här är föreslaget och som, fördeladt på alla länen, skulle blifva en obetydlighet. Jag tror att hushållningssällskapen mycket väl kunna reda sig detta anslag förutan och hvart och ett inom sitt län ordna saken på bästa sätt. Inom det län jag tillhör har hushållningssällskapet under en lång följd af år tillhandahållit skogsegarne frö och plantor till mycket billigt pris. Under de senare åren hafva enligt Blekinge läns hushållningssällskaps tidskrift så många plantor utsatts inom länet, att det verkligen varit glädjande att se hvad dessa små skogsplanteringsskolor kunnat uträtta.

Man har sagt att dessa frön och plantor skulle kunna fås till billigare pris, om de tillhandahölles af staten. Jag vet icke det. Jag tror att hushållningssällskapen skulle kunna requirera sådana frön och plantor till lika billigt pris som staten. Om nu skogsegarne icke köpa af de frön och plantor, som staten på detta sätt skulle tillhandahålla, hvad skall man då göra? Skall man ålägga de enskilda skogsegarne att sörja för återväxt? Förslag till lagbestämmelser i sådant syfte hafva förr varit före vid Riksdagen, men man har ansett att en dylik lag skulle allt för mycket ingripa i den enskildes rätt. Således tror jag icke att det vore mycket vunnit, om staten skulle tillhandahålla frön och plantor för skogsodling.

Här har af en talare på göteborgsbänken yttrats, att hushållningssällskapen icke hafva andra tillgångar än bränvinsmedlen. Ja, de tillgångarna äro icke så obetydliga; de räcka allt. Inom Blekinge län håller hushållningssällskapet en länsträdgårdsmästare och aflönar en särskild tjänsteman, som reser omkring inom länet och uppmanar de

*Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)*

Angående
ifrågasatt
anslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)

enskilde skogsegarne att begagna sig af det tillfälle, som erbjudes dem att för billigt pris köpa frö och plantor.

Jag tror således att det icke är skäl att staten blandar sig i denna sak. Jag anser Utskottets förslag vara det bästa och får derfor till detsamma yrka bifall.

Herr Schenström: Genom mitt instämmande med Herr Grefve Sparre har jag tillkännagifvit mitt lifliga intresse för skogsvården inom landet; men då under diskussionen framstälts ett annat förslag, som efter all sannolikhet skall leda till målet, tillåter jag mig instämma i Herr Danielsons yrkande under vördsam hemställan till dem af Kammarens ledamöter, som förenat sig om reservanternes förslag, att de måtte återtaga detta yrkande för att instämma i Herr Danielsons förslag.

Herr Grefve Sparre: Vid det nu upplysta förhållandet att Första Kammaren afslagit motionen och bifallit Utskottets förslag, till följd hvaraf frågan för denna gång vore fallen, om Andra Kammaren nu endast beslöte aflåtande af en skrifvelse till Kongl. Maj:t, hvaremot man genom att antaga Herr Danielsons förslag kunde få frågan under gemensam votering, skall jag återtaga mitt yrkande om bifall till reservanternes förslag och anhåller i stället att få instämma i Herr Danielsons yrkande.

Häruti förenade sig Herr *Hammarberg*.

Herr Sven Nilsson i Efveröd: Ehuru det af Herr Danielson framställda förslaget kommer att medföra icke oväsentligt större kostnader än som skulle föranledas af hvad jag förut yrkat bifall till, skall jag, då jag är öfvertygad att äfven förstnämnda förslag kan medföra nytta, återtaga mitt förra yrkande och instämma i Herr Danielsons förslag, allra helst som detta förslag kan genomföras vid denna riksdag, hvilket icke är fallet med reservantens förslag, som redan lärt vara fallet i Första Kammaren.

Jag skulle, medan jag nu har ordet, vilja vederlägga min granne till höger, Herr O. B. Olsson, men då frågan om en skrifvelse till Kongl. Maj:t redan fallit, skall jag icke upptaga tiden dermed, då det i alla fall icke kan tjena något till. Jag vill blott tillägga att jag hade önskat, att han ej hade talat i hela den provins' namn som han tillhör; ty jag tror att han deri har mycket misstagit sig.

Herr Lyttkens: Då skogsodlingsfrågan måhända är en af de viktigaste frågor för vårt land, alldenstund skogarnes uthuggning allt jemt fortgår med sådan fart, att det antagligen icke skall dröja länge innan de äro alldeles uthuggna, och då allt möjligt bör göras för befrämjande af återväxt, anhåller jag att få förena mig i Herr Danielsons förslag. Den summa han yrkade på är enligt mitt förmenande alldeles för liten, men detta är dock ett sätt att fästa landstingens och hushållningssällskapens uppmärksamhet på att taga saken om hand och befordra densamma. Det finnes nu ett och annat hus-

hållningsällsskap, såsom Bohus läns och äfven i någon mån Hallands läns, der intet blifvit gjordt i detta fall, men det finnes andra län, der alls intet åtgjorts, då tillgångarne varit knappa och då kunde detta anslag blifva en maning att egna saken mera uppmärksamhet. Detta synes mig äfven vara det minsta som staten kan göra för att uppmuntra en för landets framtid så vigtig fråga. Skulle Kammaren nu afslå detta och bifalla alla framkomna låneförslag, så vore detta be-tecknande för ställningen inom denna folkvalda Kammare. För mig är det en glädje att nu en gång kunna biträda en anslagsbegäran och såsom sagdt yrkar jag bifall till Herr Danielsons förslag.

*Angående
ifrågasatt
anslag, till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)*

Herr Granlund: Jag anhåller endast att få återtaga mitt förra yrkande och nu yrka bifall till Herr Danielsons förslag.

Herr Hæggström: Jag anhåller tvärt om att få yrka bifall till Utskottets förslag. Hvad är det som föranledt detta behof af anslag för skogssköflarne? Jo, skogssköflingen. Skall staten nu gifva premium åt skogssköflarne? Här har nu begärts 25- eller 50,000 kronor, men då komme detta anslag icke att räcka långt, utan det behöfdes minst 500,000 kronor; ty skogssköflarne skulle rent af finna med sin fördel förenligt att sköfla ännu mera än förut. Kan detta vara rationelt; — eller är det då icke bättre att beträda den väg, som man inslagit på för norrländska länen, att förbjuda sköfling af ungskog, som sålunda alltid måste finnas? Ty genom Herr Danielsons förslag skulle man gifva premium för skogssköflarne i mellersta och södra Sverige, och det anser jag icke vara rätt eller klokt handladt.

Jag yrkar därför bifall till Utskottets förslag.

Herr Grefve Sparre: Jag vill endast med anledning af Herr Hæggströms yttrande erinra derom att i de sydliga delarne af landet finnes icke särdeles mycken skogssköfling att förbjuda; der är nästan all skog tagen, så att det af honom föreslagna korrektivet skulle i detta fall icke hjälpa.

Herr Wikstèn: Jag ber endast få tillkännagifva, att jag kommer att rösta för bifall till Herr Danielsons förslag. Jag tror det vore mindre välbetänkt om representanterna från Norrland, der skogs-sådd utan tvifvel är mindre nödvändig, motsatte sig ett anslag som vore till gagn för landets öfriga provinser.

Herrar Wallmark och Nyqvist förklarade sig instämma med Herr Wikstèn.

Herr Ol. Jonsson: Jag ber att få förena mig i hvad Herr Wikstèn yttrat och derjemte tillägga att, då åtskilliga ledamöter af denna Kammare för en tid sedan röstade mot en för Norrland skadlig fråga, norrländingarne nu af ren tacksamhet borde kunna gå in på att bifalla det nu begärda obetydliga anslaget.

Öfverläggningen var slutad. I enlighet med de meningar, som

*Angående
ifrågasatt
afslag till
befrämjande
af skogs-
odling m. m.
(Forts.)*

derunder förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på afslag derå och bifall i stället till Herr Friherre von Essens vid punkten fogade reservation, dels och slutligen på hvarterdera af Herrar Danielsons och Gibsons under öfverläggningen framställda särskilda förslag; och förklarade Herr Talmannen sig anse den förstnämnda propositionen hafva flertalets mening för sig. Votering blef emellertid begärd och företogs, sedan till kontraposition antagits Herr Danielsons under öfverläggningen framställda yrkande, enligt följande nu uppsatta och af Kammaren godkända omröstningsproposition.

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 5:te punkten af Utlåtandet N:o 11,

röstar Ja;

Den det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å denna hemställan, bifallit det förslag till beslut i ämnet, som af Herr A. P. Danielson under öfverläggningen framstälts.

Efter röstsedlarnes uppräknande befans, att 49 ledamöter röstat ja, men 95 nej; hvadan Kammaren beslutat i enlighet med nejpropositionens innehåll.

Punkterna 6—14.

Biföllos.

§ 8.

*Angående
utfärdande af
författning
om brand-
syner på
landet.*

Härefter företogs till behandling Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4, (i samlingen N:o 14) rörande Herr J. Bengtssons i Gullåkra motion (N:o 83) om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utfärdande af författning angående brandsyner å landet.

Motionären hade i sin motion åsyftat att å landsbygden få införd i lag stadgad allmän brandsyn, hvilken genom kommunalförvaltningens försorg skulle hållas minst tvenne gånger om året, hvarjemte egare och innehafvare af hus med eldstäder skulle åläggas att underkasta sig synemännens lagenliga åtgärder och föreskrifter, äfvensom de öfriga stadganden, hvilka i sammanhang härmed kunde befinnas nödiga, men hemstälde Utskottet, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Efter det denna Utskottets hemställan blifvit uppläst, lemnades ordet till motionären

Herr Bengtsson i Gullåkra, hvilken anförde: Då det till afgörande föreliggande utskottsbetänkandet är ett afstyrkande af den motion, jag väckt om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utfärdande af en författning angående brandsyners hållande å landet, skall jag be att med några ord få bemöta de skäl Utskottet anført för sin hemställan.

*Angående
utfärdande af
författning
om brand-
syner på
landet.*

(Forts.)

Utskottet har i sin motivering, jemte de skäl detsamma anført för afslag å motionen, icke kunnat underlåta att i viss mån erkänna nyttan och nödvändigheten af ett sådant stadgande, jag i min motion föreslagit. Sedan Utskottet, i likhet med innehållet af motionen, redogjort för de olika sätt hvarpå brandstodsväsendet i förra tider varit ordnad, anför Utskottet på 3:e sidan, sista stycket: »Häraf visar det sig, att brandförsäkringsväsendet med den utsträckning det redan tagit bereder trygghet mot förlust genom brandskada å den öfvervägande delen af den inom landet befintliga förmögenheten. Och om man äfven hyser den åsigt, att mycket i detta hänseende ännu återstår att göra, så kan man likväl med säkerhet våga det antagandet, att den på frivillig väg åstadkomna brandförsäkringen tagit den utsträckning, att åtminstone allt inom landet befintligt produktivt kapital för närvarande är i det allra närmaste försäkradt mot eldfara. Det ur stats-ekonomisk synpunkt viktiga målet att förebygga sådana genom vådeld uppkommande rubbningar i de enskildes ekonomi, att kreditväsendet derpå kan blifva lidande, är således på frivillighetens väg redan vunnet».

Detta Utskottets resonnement förstår jag verkligen icke fullt uppfatta, ty icke kan hvad Utskottet här anført vara något skäl för afslag å min motion. Jag har visst icke med motionen afsett någon tvångsförsäkring. Tvärt om är jag ense med Utskottet deruti att, då så många tillfällen stå hvilken person som helst till buds att kunna få försäkra sin egendom, så må han skylla sig sjelf, om han icke vill begagna sig deraf. Icke heller har jag åsyftat att förekomma någon rubbning i affärlifvet eller i den enskildes ekonomi. Jag har ju blott anført, »att det icke kan vara för det allmänna likgiltigt att en del nationalförmögenhet genom vårdslöshet och bristande kontroll går förlorad, att ej tala om lefvande varelsers olyckliga öde till följd af försummelse och slarf, som det allmänna nu mera, hvad landsbygden angår, gör intet för att förekomma». Jag förmodar att hvarken Utskottet eller någon annan i denna Kammare vägar bestrida att hvad som förstöres genom eldsolycka utgör en minskning i vår nationalförmögenhet, det må vara försäkradt i det ena eller andra bolaget.

Utskottet säger vidare i samma stycke, »att hvarje enskild man för sig har i sin makt att förebygga faran af annans vårdslöshet genom att han drager försorg om försäkring af sin egendom».

Ja, detta må vara Utskottets mening, men jag kan för min del icke instämma i ett sådant uttalande. Ty det är ju helt naturligt att, om jag försäkrar min egendom i ett brandförsäkringsbolag, så vinner jag ingenting annat än att jag skyddar mig emot största delen af den ekonomiska förlust jag skulle lida, ifall eldsolycka inträffade. Men icke skyddar jag mig mot mina grannars vårdslöshet. Det är för öfrigt icke endast min egendom, utan äfven mitt och mina an-

Angående
utförande af
författning
om brand-
syner på
landet.
(Forts.)

hörigas lif, som mången gång kan sväfva i fara, ty då man tänker sig huru förhållandet är på landsbygden med det byggnadssätt och byggnadsmaterial, som der förefinnes, finner man noggsamt huru farligt det är, då elden kommer lös inom ett större samhälle. I synnerhet om eldsolyckor inträffa nattetid, så har man många exempel på att menniskorna endast med knapp nöd hunnit rädda sina lif och till och med mången gång fått sätta lifvet till. Nu skulle man visserligen, om man ville följa Utskottets råd, äfven kunna lifförsäkra sig för att erhålla skydd, men detta vore enligt min mening en ringa tröst mot en så stor olycka. Jag vågar derfor påstå att man *icke* genom försäkringar kan skydda sig mot en grannes vårdslöshet, utan att sådant endast kan ske genom i tid vidtagna åtgärder af den beskaffenhet, jag i min motion åsyftat.

I det nästföljande stycket säger Utskottet: »Att det likväl i vissa enskilda fall, der befolkningen mera tätt sammanbor, kan vara både önskligt och nödigt att vidtaga särskilda åtgärder af allmän natur för att förebygga eldfara, låter sig med förbemälda grundsatser väl förena. Så är förhållandet med alla svenska stadssamhällen och köpingar, samt för vissa fall äfven med hamnar, fiskelägen och andra ställen med mera sammanträngd befolkning. Men för dessa samhällen och för sådana fall finnes att tillgå brandstadgan af den 8 Maj 1874, hvori mera tätt befolkade samhällen åläggas utarbета brandordningar, för hvilka förenämnda brandstadga uppställer vissa ledande grundsatser.» Här erkänner Utskottet att det icke endast kan vara önskligt utan äfven nödigt att vidtaga sådana åtgärder af allmän natur för att förekomma eldsolyckor, men hänvisar i så fall till bestämmelserna i 1874 års brandstadga. Denna stadga, hvilken egentligen gäller städerna, innehåller i 6 till och med 11 §§ vissa stadganden om att brandsyn skall hållas, huru ofta den skall hållas och hvilka åtgärder som skola vidtagas emot tredskande, samt slutligen i 20 §: »Hvad i denna stadga är föreskrifvet om stad, gälle i tillämpliga delar äfven för köping; så ock för hamn, fiskeläge och annat ställe med större sammanträngd befolkning, då sådant af omständigheterna påkallas och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till följd deraf, efter vederbörandes hörande, derom förordnar genom beslut, som skall underställas Kongl. Maj:ts pröfning; skolande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i de nu nämnda fallen, efter det vederbörande blifvit hörde, underställa Kongl. Maj:ts pröfning förslag om hvilka styrelser eller myndigheter böra i köping eller på annat sådant ställe, hvarom ofvan förmäles, fullgöra hvad som i stad, enligt stadgan, aligger polismyndigheten eller annan lokalmyndighet derstädes, samt om dessa styrelser eller myndigheters sammansättning och vidden af deras befogenhet uti ifrågavarande hänseende.»

Ja, mine herrar, man kan ju enligt föreskriften i denna § tillämpa denna stadga äfven på vissa ställen å landet, men kan det vara önskligt att behöfva begagna sig af sådant mångskrifveri? Man skall för det första gå in till länsstyrelsen med ansökan, och sedan den samma hört vederbörande och afgifvit sitt yttrande, skall frågan underställas Kongl. Maj:t. Jag tycker att det skulle vara enklare, om man hade ett stadgande som tillerkände hvarje församling rättighet

och derjemte ålade den skyldighet att å kommunalstämma utse en komité för ombesörjande af besigtning å alla inom kommunen varande eldstäder. Då emellertid Kongl. Maj:t utfärdat en sådan stadga för rikets städer, som i vissa delar äfven kan vinna tillämpning å köpingar och andra större platser på landsbygden, så kan jag icke finna annat än att man erkänt befogenheten af det allmännas ingripande på vissa platser å landet, men helt och hållet lemnat den öfriga landsbygden alldeles åt sig sjelf och sitt öde; men jag kan försäkra herrarne att det finnes många ställen och orter, der det kan vara lika nödvändigt att någon bestämmelse finnes i antydda hänseendet som i dessa köpingar — ställen inom större byar, hvilka dock icke äro af den beskaffenhet att de kunna hänföras till den kategori, som afses i 20 § af städernas brandstadga, som aldrig med afseende å eldstädernas beskaffenhet underkastas någon kontroll. Orsaken till ett sådant missförhållande ligger hufvudsakligen deruti att de så kallade penningebolagen icke hafva i sina reglementen föreskrifvit den ringaste tillsyn öfver eldstäderna hos sina försäkringstagare. Hvarken bolaget Svea, Skandia eller Skåne hafva någonting i sina reglementen härom föreskrifvet. Allmänna brandförsäkringsverket för byggnader å landet föreskrifver i 54 § af sitt reglemente af den 28 Juni 1883 att å försäkrad byggnad på landet skall brandsyn hållas hvar tjugonde år, samt å försäkradt hus i köping hvar tionde år, men sådana bestämmelser torde hvar och en finna icke ega det ringaste värde.

Jag vill visst icke klandra de enskilda bolag, som på senare tider uppstått, men jag vågar påstå att de genom sin uraktlatenhet att utöfva tillsyn å sina försäkringstagares eldstäder förorsaka derigenom icke endast sig sjelfva, utan äfven andra bolag ganska dryga utgifter. Åtminstone hafva vi den erfarenheten hos oss, att brandstodsafgifterna under senare åren stigit ganska mycket. I det bolag, der jag har min egendom försäkrad och hvars kassör jag varit under flere år och sålunda haft tillgång till räkenskaper, visar det sig att från år 1855 till 1870 utgjorde försäkringsafgiften i medeltal 1 krona 33 öre pro mille, men från 1870—1885 utgjorde afgiften 2 kronor 73 öre pro mille. Denna stegring är, såsom jag förut nämnde, till stor del förorsakad af att dessa bolag uppstått och splittrat de andra försäkringsbolagen samt till följd af den slappa kontroll de utöfva och hvarigenom olyckor uppstå. Då nu motionen ingenting annat afser än att få ett bestämt lagstadgande för landsbygden i sin helhet, i likhet med hvad som redan i 20 § af städernas brandförsäkringsstadga är medgifvet vissa delar af landet och då jag är fullkomligt öfvertygad att ett bifall till denna anhållan icke kommer att förorsaka den ringaste kostnad vare sig för staten eller den enskilde och icke heller kommer att kränka det ena eller andra försäkringsbolagets eller någon enskilda persons rättigheter, utan tvärtom kommer att blifva till stor nytta för samhället i sin helhet, hoppas jag derföre att denna Kammares ledamöter icke skola afslå denna min anhållan.

Herr Talman! Jag får på grund af hvad jag nu haft äran anföra vördsamt yrka bifall till motionen och afslag å Utskottets betänkande.

*Angående
utfärdande af
författning
om brand-
syner på
landet.
(Forts.)*

*Angående
utfärdande af
författning
om brand-
syner på
landet.
(Forts.)*

Vidare yttrade:

Herr Fredholm i Stockholm: Om det vore så att möjlighet förefunnnes att brandsyn skulle kunna förekomma eldsolyckor, torde det väl vara skäl att tillstyrka införandet i allmän lag om stadgande af allmän brandsyns hållande, men då en sådan möjlighet icke gerna förefinnes, uppstår frågan huruvida det är med billighet och rättvisa öfverensstämmande att i en lag, gällande för hela riket, stadga införandet af brandsyn, då det ju står hvarje kommun fritt att anordna sin brandsyn såsom den för godt finner. Mig förefaller det att många kommuner i landet, i synnerhet de mera glest befolkade, skulle finna en sådan lagstadgad föreskrift både betungande och i högsta grad besvärlig. Jag dömer detta derutaf att på de ställen, der kommunerna infört brandsyn å egendomar, försäkrade i ömsesidighetsbolagen, vilja de icke förrätta en sådan syn på de egendomar, som äro försäkrade i försäkringsaktiebolagen, dertför att detta skulle förorsaka dem mycken uppoffring till fromma för sistnämnde bolag som de ej vilja särskildt gynna. Att detta är förhållandet på många ställen framgår deraf att, der eldsolyckor inträffa, går man till och med så långt, att kommunerna icke vilja medgifva användandet af kommunens brandredskap för släckandet af eld, som utbrutit i egendom, hvilken är försäkrad hos försäkringsaktiebolagen. Det är icke heller underligt, om kommunerna icke vilja åtaga sig att kostnadsfritt förrätta brandsyn på de egendomar, som äro försäkrade hos bolag, hvilka söka göra sig vinst på försäkringen. Om man skulle kunna hitta på någon utväg, hvarigenom kostnaden för brandsynerna kunde rättvist fördelas emellan försäkringsaktiebolagen och ömsesidighetsbolagen, tror jag införandet af allmän brandsyn icke skulle möta någon så stor ovilja. Tager man i betraktande att aktiebolagens brandförsäkringar uppgå till 50 procent af ömsesidighetsbolagens, så kan man förstå hvilket stort antal byggnader utöfver de nuvarande som skola komma att utgöra föremål för kommunernas brandsyn äfven om man fäster vederbörligt afseende på att aktiebolagen hafva sina förnämsta försäkringar i städerna, och att en i sådan grad utsträckt brandsyn skall komma att medföra tunga och besvär för de kommunens medlemmar, som blifva utsedda att förrätta brandsyn är ju alldeles uppenbart. Jag vill ej bestrida önskvärdheten af brandsyn, endast utväg kunde utfinnas till en rättvis och billig fördelning af kostnaderna för densamma mellan dem, som af en sådan hade fördel. Ty ehuru jag icke tror att brandsyn kan förekomma eldsolycka, synes den dock böra kunna hafva en, om jag så får säga, moralisk inverkan, emedan, om man också icke utsträcker brandsynen längre än till eldstäderna, det torde kunna hända att man på den vägen skulle kunna förekomma många anspråk på ersättning för eldsvåda, som man nu origtigt förmenar hafva uppkommit genom felaktiga eldstäder, enär man då kunde få konstateradt, huruvida eldstäderna vid brandtillfället befunnit sig i bristfälligt skick eller icke. Det är icke af slarf eller förbiseende som försäkringsbolagen icke sjelfva föranstaltat om ordnande af brandsyn, utan anledningen dertill är svårigheten för dem att kunna åstadkomma en brandsyn på landet. Ingen skulle hellre än försäkringsbolagen se, om man

kunde genom en allmän lag få bestämmelser i ifrågavarande hänseende. I höstas hade brandförsäkringsbolagen ett allmänt sammanträde och diskuterade frågan om möjligheten att för deras räkning införa brandsyner, men detta möttes af för tillfället oöfvervinneliga svårigheter. Att försäkringsbolagen äro ganska noga med att tillse det eldsolycker icke må åstadkommas af vårdslöshet eller slarf, framgår ock af den åtgärd bolagen vidtagit att t. ex. med anledning af många inträffade brandskador hos landthandlande låta dem få betala förhöjd premie samt underkasta dem åtskilliga föreskrifter, som icke gälla för andre försäkringstagare. Utskottet har ansett, att det på många håll inom landet just icke skulle mottagas med tillfredsställelse, om man genom allmän lag föreskrefve ifrågasatta brandsyners hållande. Det är ju likväl möjligt, att Utskottet i detta hänseende kunnat misstaga sig, och ledamöterna inom denna Kammare, som bättre torde känna till de i landets särskilda trakter rådande meningar i denna sak äro ju i alla händelser i tillfälle att berigtiga Utskottets uppfattning genom att antingen tillstyrka eller afstyrka motionen.

*Angående
utfärdande af
författning
om brand-
syner på
landet.
(Forts.)*

Herr Persson i Vadensjö: Här föreligga egentligen två förslag. Motionären har i sin motion äskat skydd till förekommande af eldsolyckor och Utskottet har fattat motionen så, att man kan förebygga hvad motionären afser att förekomma genom att assurera egendomen. Motionären har i sin motion icke begärt mera än hvad fordom egt rum och att vi måtte få igen, hvad vi förlorat, derigenom att dessa nya försäkringsbolag, som uppstått, upptagit till försäkring en del egendomar i de olika församlingarne. Det finnes äfven nu på vissa ställen en sockenkomité, som eger rätt att verkställa besigtning två gånger om året å eldstäderna. Men nu stanna dessa sockenkomitéers rätt, der försäkringsbolagens vidtager. Sockenkomitén har icke rätt att syna eldstäder i hus, som äro försäkrade i något bolag. Motionären har begärt, att det måtte stå fritt för en hvar att assurera sin egendom i hvilket bolag som helst, men ifrågasatt att komitén skulle erhålla rätt att hafva inseende öfver och utöfva kontroll å jemväl eldstäder i sålunda försäkrade hus. Det slut Utskottet kommit till i en eller annan punkt torde icke vara så alldeles riktigt. Det heter i betänkandet: »Med skäl kan man dock ifrågasätta, om ej från eldstäder i allmänhet är mindre anledning till eldsvåda att befara än från andra härdar för eld. *Exempelvis torde lokomobiler* få betraktas som mera eldfarliga än vanliga eldstäder, och allmänt kända äro de många eldsolyckor, som uppstå genom ovarsamt handterande af eldfarliga oljor. Äfvenledes medför ett mindre brandfritt taktäckningsämne för grannar större fara än en bristfällig eldstad». Här säges, att lokomobiler skulle vara mera eldfarliga. Men när man använder en lokomobil, har man ju alltid någon särskild person, som ser till den. Dertill hålles den i regeln i gång blott om dagen och mången mindre landtman finnes, som använder en dylik kraftutvecklare endast en eller ett par gånger på året. Också har man just ej hört att dessa lokomobiler medfört några större olägenheter. Nej, farligare äro dessa eldstäder, hvilkas rör nästan beröra takåsen men sluta understundom en fot derunder. Som vi veta finnes det särskilda stadganden i fråga om eld-

Angående
utfärdande af
författning
om brand-
syner på
landet.
(Forts.)

farliga oljor. Att ett taktäckningsämne, äfven om det vore dåligt, skulle kunna sätta eld på sin grannes hus tror icke jag. Eldsolycorna komma nog från eldstäderna.

Då man genomläser motionen och jemför den med Utskottets betänkande, skall man finna, att motionären och Utskottet icke tänkt sig saken på samma sätt. Och då motionen icke åsyftar något annat än att åter införa hvad som en gång egt rum, nemligen att sockenkomitéerna skulle få rätt se till att *en hvar* håller sin eldstad i ordning, i hvilket bolag han än må hafva assurerat sin egendom, så yrkar jag bifall till motionen.

Herr Bengtsson i Gullåkra: I fråga om de kostnader, som skulle uppstå till följd af ett sådant stadgande, som jag föreslagit, och den svårighet, som skulle finnas att kunna fördela dessa kostnader, ber jag att få upplysa Utskottets herr ordförande derom, att ett bifall till min motion icke skall förorsaka någon den ringaste kostnad. Jag är öfvertygad derom, att det knappast finnes någon enda kommun inom landet, der icke en brandstodskomit e redan finnes. Hvad jag begärt är ju endast det, att komitén, som i närvarande stund väljes af försäkringstagarne i de särskilda brandstodsbolagen, skulle komma att väljas på allmän kommunalstämma. På det sättet skulle äfven de kunna i komitén inväljas, hvilka assurerat sin egendom i ett enskildt brandförsäkringsbolag. Och sedan komitén blifvit tillsatt, komme den icke att få några andra rättigheter eller skyldigheter än hvad den nu har, utom det att den skulle kunna samt vara skyldig att för-
rätta brandsyn å alla eldstäder inom socknen äfven hos dem, som icke alls hade försäkrat. Under nuvarande förhållanden gifves det exempel att slarfvinga personer finnas, som icke bry sig om att låta assurera sin egendom, och hvars eldstäder nuvarande komitéer icke äro berättigade hålla någon kontroll öfver och som genom sitt slarf kunna förorsaka olyckor, som drabba ett helt byalag, ett helt samhälle. Det är detta jag ville söka att förekomma genom mitt förslag, att brandstodskomit en skulle ega rätt att undersöka *alla* eldstäder inom samhället, och i synnerhet eldstäderna i sådana bostäder, hvars egare underlåta att försäkra sin egendom. Jag kan sålunda icke förstå huru någon kostnad skulle kunna uppstå i anledning deraf, att komitén skulle erhålla rättighet i omnämnda afseende. Och då nu Utskottets ordförande omnämmt att personer inom de enskilda brandförsäkringsbolagen under samtal med honom yttrat att de gerna skulle se att en sådan komité komme till stånd, så kan jag icke förstå hvarför icke Riksdagen skulle kunna lemna sitt samtycke till en sådan önskan. Jag vidhåller derfor mitt förra yrkande om bifall till min motion och afslag å Utskottets betänkande.

Herr Sven Nilsson: Äfven jag skall tillåta mig att få yrka bifall till motionen. Jag tror icke att de skäl voro riktigt lyckligt valda som Utskottets ordförande anförde, då han sade att det vore omöjligt att genom brandsynere förebygga eldsvådor. Har han icke starkare skäl till stöd för Utskottets hemställan, så tror jag att det icke är någon fara, om man bifaller motionen. Ty just genom brandsyn har man mängen gång

kunnat förekomma eldsolyckor. Eller hvarför skulle man i städerna besvara sig med brandsyners hållande, om det icke vore för att förekomma eldsolyckor? Jag medger att faran är större i städerna, men det är fara å färde äfven på landsbygden, i synnerhet sedan en stor del af egarne till byggnader å landet öfvergifvit häradsbolagen och assurerat sin egendom i andra bolag, som icke föreskrifva brandsyn.

*Angående
utfärdande af
författning
om brand-
syner på
landet.
(Forts.)*

Det står åtminstone i allmänhet stipuleradt i häradsbolagens reglementen, att brandsyn skall hållas en å två gånger om året. Men då man nu kommer för att hålla brandsyn, kunna i andra bolag finnas assurerade just sådana byggnader, som t. ex. ega en eldfarlig maskin eller på annat sätt emot eldfara äro i ett beklagansvärdt skick; och brandsynen eger icke rätt att inträda i dessa byggnader, ehuru de på grund af sin eldfarlighet kunna åstadkomma stora värdeförluster emot ett annat bolag, som detta får ersätta.

Det är klart att Utskottet har rätt deri, att den enskilde kan skydda sig från förluster i dylika fall genom att försäkra sin egendom. Men hvem drabbas af förlusterna? Jo, det blir ofta ett annat bolag, än det som vållat olyckan, som måste betala ersättningen.

För att förekomma sådana olägenheter vore det kanske bästast, om man kunde tillvägagå så, att Kongl. Maj:t eller Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, eller hvem det nu är som är vederbörlig myndighet i detta fall, icke sanktionerade något brandbolags reglemente utan med vilkor, att försäkringsbolaget bekostade brandsyners anställande, men då kommer man ej åt dem, som icke låta brandförsäkra. Hvad motionären föreslagit är i detta fall bättre; ty på det sättet komme alla att förena sig om en gemensam brandsyn. Detta skulle vara ett verksamt sätt att förekomma eldsolyckor, derom är jag öfvertygad, särskildt i sådana fall, då man har att göra med personer, som icke vilja brandförsäkra sin egendom, eller i allmänhet sådana, som bo i små kojor med högst ringa värde, men hvilka, fastän de i regeln äro mycket eldfarliga, man nu icke har den minsta rätt att underkasta brandsyn. Jag anhåller således, Herr Talman, om bifall till Herr Jöns Bengtssons motion.

Herr Ersson i Vestlandaholm: Som ledamöterna i det Utskott, hvilket haft sig uppdraget att behandla denna, till sitt syfte beaktansvärda motion, äro från vidt skilda delar af riket, så har Utskottet äfven varit i tillfälle att inhemta kännedom om huru brandförsäkringsväsendet i de olika trakterna på landet är ordnad. Utskottet har dervid erhållit sådana med hvarandra öfverensstämmande upplysningar, som, såvidt dess ledamöter haft sig bekant, tyda på, att alla på landet hafva sin egendom brandförsäkrad dels i härads- och dels i länsbolag, äfvensom att dessa bolag ega af Konungens Befallningshafvande i länen fastställda reglementen, som föreskrifva huru förfaras skall vid såväl försäkring som brandsyn. Dessa reglementen hafva, i den mån, som den brandförsäkrade egendomen stigit i värde, omarbetats, emedan bolagsmännen ansett, att tidsenligare brandredskap måst anskaffas och bättre anordningar vidtagas deri för att förekomma eldsolyckor och dels för att vid inträffad eldvåda verksamt kunna ingripa och hämma elden och derigenom undgå allt för stora risker. För att dessa

Angående
utfärdande af
författning
om brand-
syner på
landet.
(Forts.)

reglementariska föreskrifter skola af bolagsmännen efterleivas, så stadga ock reglementena att brandsyner i de allra flesta fall skola hållas två gånger om året och att brandsynemän skola å kommunalstämma utses. Dessa sålunda utsedda brandsynemän hafva att tillse, att murar och eldstäder, brandredskap och vattenhemtningsställen m. m. äro i öfverensstämmelse med reglementets föreskrifter; vidare att anteckna de vid de ordinarie synerna befintliga brister samt tillsäga den restskyldige att inom fjorton dagar desamma afhjelpa vid äfventyr att bristerna eljest mot lega och på den troskandes bekostnad verkställas. Dessutom står det hvarje bolagsman fritt att vaka öfver att brandsynemännen på ett noggrant sätt fullgöra sitt åliggande. Således kan man icke säga att det saknas kontrollanter. Då nu landsbygden i allmänhet har sitt brandförsäkringsväsende ordnad på ett sådant tillfredsställande sätt, så kan jag icke tänka mig annat, än att en författning, hvarigenom allmän brandsyn skulle påbjudas, skulle af landsbygdens invånare mottagas med den största ovilja, och det torde därför vara bäst att låta landsbygdens brandstodsbolag verka på sätt som för dem lämpligast synes.

Nu finnes det andra kategorier af brandförsäkringsbolag, nemligen allmänna brandförsäkringsverket och de så kallade affärsförsäkringsbolagen, som äfven i vissa fall utöfva verksamhet på landsbygden, och det är väl dessa, som motionären åsyftar. Det torde därför hafva varit riktigast, att motionären fäst dessa bolags uppmärksamhet på de missförhållanden och risker, hvarför de utsätta sig och andra genom bristande reglementariska föreskrifter i afseende på försigtighetsmått i såväl det ena som det andra afseendet. Det är ju alldeles gifvet att för att en brandsyn skall kunna kraftigt verka, föreskrifter erfordras, som angifva den olika slags brandredskap, som skall finnas vid olika gårdar, verk och inrättningar, ävensom de många slags olika försigtighetsmått, som för öfrigt måste vidtagas för att skydda sig mot eldfara. Att åstadkomma en författning i detta fall gemensam för hela riket, torde höra till det otänkbara, likasom att öfverlemna sådana bestämmelser åt brandsynemännen torde blifva för mycket godtyckligt.

Herr Talman! På grund af hvad jag nu anfört, så yrkar jag bifall till Utskottets hemställan.

Herr Persson i Vadensjö: Det är hufvudsakligen med anledning af ett yttrande af Herr Sven Nilsson som jag begärt ordet. Jag kan mycket gerna instämma med honom derutinnan, att Konungens Befallningshafvande icke borde stadfästa några brandstodsreglementen, utan att bolagen deri underkasta sig att hålla brandsyner. Men jag ber att få erinra, det man kan råka ut för det obehaget att hafva att göra med sådana personer, som *icke* försäkrat sin egendom. Det kan dock vara ganska ofta behöfligt, att man eger rätt till att stänga eldstäder, som äro bristfälliga och felaktiga.

Jag yrkar fortfarande bifall till motionen.

Herr Bengtsson i Gullåkra: Jag ber att endast få säga ett par ord med anledning af hvad den näst siste talaren yttrat. Han sade

att de olika slag af försäkringsbolag, som han omnämnde eller härads- och länsbolagen, hade hvart och ett sina särskilda stadganden och reglementen, som föreskrifva huru förfaras skall med så väl försäkring som brandsyn. Detta stadgande är alldeles i likhet med sådana hos oss och är tillräckligt så länge alla inom samhället äro i ett bolag, men då flere bolag uppstå är ett sådant som det af mig föreslagna stadgandet nödvändigt. Jag kan icke förstå hvarför i nu förevarande afseende allmänheten icke skulle vilja hafva ett bestämdt för landet i sin helhet gällande lagstadgande angående brandsyn likaså väl som det finnes särskilda stadganden för det ena eller andra slaget af öfriga försäkringsbolag.

Med anledning af hvad Herr S. Nilsson sade, att man skulle söka verka derhän, att Kongl. Maj:t icke stadfäste reglemente för något af här ifrågavarande slags bolag, med mindre det förpligtade sig att hålla vederbörlig brandsyn och anskaffa erforderlig brandredskap, vill jag endast hänvisa till ett tryckt arbete, som blifvit utdeladt bland Kammarens ledamöter, innehållande förslag till författningar angående försäkringsväsendets ordnande, afgifvet af C. A. Sjöcrona. I förslaget 16 § uppräknas nemligen icke mindre än aderton särskilda bestämmelser som reglementet för ett brandförsäkringsbolag skall innehålla för att kunna erhålla Kongl. Maj:ts stadfästelse, men bland dessa bestämmelser finnes *ingen*, som stadgar brandsyns hållande å eller redskaps anskaffande till brandförsäkrade egendomar. Här af ser man hvad man från det hållet har att vänta. Jag kan för öfrigt icke förstå hvarför man, hvad landsbygden angår, icke skulle kunna fastställa stadganden, som dock ej äro annat än en komplettering af förut befintliga bestämmelser och som skulle blifva till gagn för hela landet.

Jag yrkar därför fortfarande bifall till min motion och afslag å Utskottets betänkande.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Herr Talmannen gaf, enligt de gjorda yrkandena, propositioner på såväl bifall till Utskottets hemställan som afslag derå och bifall i stället till motionen; och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara besvarad med öfvervägande ja. Som votering likväl begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskott hemställt i utlåtandet N:o 4 (i samlingen N:o 14),

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren med afslag å Utskottets hemställan, bifallit Herr J. Bengtssons i ämnet väckta motion.

Voteringen utföll med 72 Ja mot 47 Nej; och hade Kammaren alltså bifallit Utskottets hemställan.

*Angående
utfärdande af
författning
om brand-
syner på
landet.
(Forts.)*

§ 9.

Om nedsättning i telegramportot.

Till Kammarens afgörande förelåg vidare Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 15) angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om nedsättning i telegramportot.

I en inom Andra Kammarerna under N:o 69 af Herr *Edvard Thermanius* väckt motion, hade hemstälts, »att Riksdagen ville besluta, att i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att *enkelt telegram* må beräknas till tio ord och befordras mot en afgift af 60 öre, samt att för hvarje ord derutöfver erläggas en tilläggsafgift af 5 öre».

Med anledning häraf hemstälde Utskottet i förevarande utlåtande, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande lämpligheten af införandet af ordtariff för den inländska telegramvexlingen samt i sammanhang dermed vidtaga den nedsättning i ordberäkning för och taxering af enkelt telegram, som med hänsyn till såväl den korresponderande allmänhetens bästa som telegrafverkets finansiella ställning Kongl. Maj:t kan finna skälig».

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr Gumælius: Principielt är jag för min enskilda del, i det hufvudsakligaste åtminstone, öfverens med såväl motionären som Utskottet. Så långt är jag nemligen med dem, att äfven jag önskar såväl i afseende å den elektriska telegrafan som i afseende å posten och jernvägen, att man genom nedsättning i kostnaderna för allmänheten vid deras användande bör söka göra dessa förbindelsemedel så gagneliga som möjligt, men deremot skulle jag vilja göra ett par erinringar vid det betänkande här föreligger, nemligen vid ett uttryck i motionen och vid ett yttrande af Utskottet derom. Motionären säger bland annat, efter hvad Utskottet i sitt betänkande refererat från motionen: »Ehuru den elektriska telegrafan icke utvecklats i lika hög grad som postverket, arbetar den dock med jmförelsevis ganska godt ekonomiskt resultat.»

Detta påstående är icke riktigt; tvärtom tror jag att, om man genomser telegrafverkets stater för de senare åren och deröfver uppgjorda berättelser, så skall man finna, att telegrafverket arbetar under ganska ogynsamma ekonomiska förhållanden. Särskildt i den stat för telegrafverket, som här i dag blifvit godkänd, se vi, att Kongl. Maj:t på telegrafstyrelsens förslag exempelvis nedsatt den i 1886 års riksstat beräknade inkomsten för nästa år med 30,000 kronor.

Det är en sanning att i denna stat, som nu blifvit fastställd, efter att hafva blifvit enhälligt tillstyrkt af det sparsamma Stats-Utskottet, förekommer i år en löneförhöjning till tjenstemännen i lägsta graden af den ordinarie stationspersonalen, som fått sina löner delvis höjda från 800 till 900 kronor. Detta kan väl emellertid icke anses för

Om nedsättning i telegramportot.
(Forts.)

någon hög aflöning för ordinarie tjänstepersonal, och likväl erhöles icke denna förhöjning annat än i sammanhang med att arbetstiden utsträcktes från 7 till 8 timmar på hvardagarne och från 2 till 3 timmar på sön- och helgedagar, således en utsträckning i arbetstiden, som öfverstiger lönetillökningen. För att telegrafstyrelsen skulle kunna framlägga detta förslag, nödgades den pruta ytterst strängt och ännu ytterligare fortsätta med den minskning i personalen inom de högre, bättre aflönade graderna, hvarmed den sedan flera år börjat. Styrelsen har därför föreslagit att ytterligare en kommissarie- och 12 assistentbefattningar skulle indragas, för att få tillgångar till dessa löner på 900 kronor om året, och derigenom hafva naturligtvis utsigterna på befordran i betydlig mån nedsatts. Man har äfven vidtagit åtskilliga andra besparingar och bland annat har man nedsatt med 1,500 kronor det anslag, som utgår till telegrafverkets pensionskassa, till hvilken personalen lemnar jemförelsevis ganska betydliga bidrag. Jag vill härmed hafva sökt visa att telegrafverkets ställning icke är så lysande som man skulle kunna tro, då man läser motionen och Utskottets i anledning häraf afgifna betänkande och att man icke får göra sig förhoppning om, att telegrafverkets egna finanser skola räcka till att betäcka den minskning i inkomster, som måste uppstå genom den nedsättning i telegramportot, hvilken här är i fråga.

Jag vill härmed äfven hafva bemött ett yttrande, som fälles här i dag under förmiddagen, nemligen att man skulle hafva misshushållat med telegrafverkets medel. Jag är öfvertygad derom, att de medlemmar af Kammarerna, som sitta i Stats-Utskottet och granska staterna för detta och statens öfriga embetsverk, skola medgifva, att man inom telegrafverket utvecklat yttersta försigtighet och sparsamhet, och att de från verkets egen sida föreslagna besparingarne icke gerna kunnat vara större.

Nu är det gifvet, att telegrafverket, om derpå ställas ökade anspråk, skall hafva stora svårigheter att bestå, dels till följd af den ökade täflan, det har att bekämpa i anledning af nedsättningen i postportot och det sig allt mera vidgande telefonväsendet och dels till följd af den täflan, det måste utstå med de elektriska telegrafstationerna på enskilda jernvägar, hvilkas antal nu redan går till några hundratal.

Jag påstår således att, om, såsom äfven jag anser önskvärdt, en nedsättning i telegramportot kan på allvar ifrågasättas, måste man också vara beredd på att till en början anvisa medel dertill. Jag tror nog, att efter öfvergångstidens slut skall tillväxten i telegramantalet motsvara nedsättningen, men det är icke nog härmed, ty i och med detsamma man öfvergår till ett lägre porto, behöfves också ett större antal trådar å de viktigare linierna och större personal vid de större stationerna. På de mindre deremot kan någon tillökning i personalen icke ifrågakomma, ty der äro de icke nu fullt sysselsatta; och dessa ökade kostnader måste naturligtvis ersättas från annat håll, om ock då inkomsterna, efter portonedsättning, finnas vara otillräckliga. Detta om motionärens yttrande.

I Utskottets betänkande, som tillstyrker motionen, förekommer en mening, mot hvilken jag nödgas uppträda. Det heter nemligen

Om nedsättning i telegramportot.
(Forts.)

der, att »afgiften för enkelt telegram synes dock kunna och böra bestämmas till 50 i stället för 60 öre», och längre ned säger Utskottet: »På grund af hvad här ofvan blifvit anfördt, får Utskottet föreslå att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla» etc.

Med dessa ord sammanbinder Utskottet sin motivering med klämman.

Det är gifvet att, om hvad Utskottet sålunda föreslagit, skulle gillas af denna Kammare och eventuelt biträdas af Första Kammaren samt sålunda varda ett Riksdagens beslut, så skulle, då skrifvelsen till Kongl. Maj:t uppsattes, deri intagas hvad som hufvudsakligast anförts i motiveringen från detta betänkande — äfvensom från Första Kammaren — och hvilket ju innehåller ett yrkande — om än ej i klämman — att afgiften skulle nedsättas till 50 i stället för till 60 öre. Motionären har föreslagit 60 öre såsom befordringsafgift för ett tiordigt telegram samt att för hvarje ord derutöfver må erläggas en tilläggsafgift af 5 öre. Utskottet har så till vida rätt i att föreslå 50 öre i stället för 60 öre, som ju onekligen 5 öre för hvarje ord gör 50 öre för 10-ordigt telegram. Men man anser allmänt, att någon marginal behöfves mellan beräkning efter ordpriset och portot för »enkelt» telegram. I sådana länder, der man betalar för hvarje ord särskildt, har man vanligen, jemte ordportot, s. k. grundporto, afsedt att bekosta den tidsutdrägt, som åtgår för anropandet af den station, till hvilken man skall skicka sitt telegram, införandet af ordantal, inlemningstid, o. s. v.; och efter nuvarande telegrafförhållanden beräknas därför här i Sverige en marginal af 5 ord. Herrarne veta att det man nu har att betala för ett enkelt telegram är 1 krona för 15 ord, under det att man för lika afgift får telegrafera ytterligare 20 ord. Motionären har nu tagit endast 2 ords pris eller 10 öre, och det är verkligen det minsta tänkbara. Af detta tekniska skäl anser jag icke lämpligt att sätta portot till 50 öre; och då motionären föreslagit 60 öre, så föreställer jag mig att Utskottet bort hysa betänkligheter att föreslå lägre belopp. Jag vill icke säga att detta tillvägagående är grundlagsstridigt — ehuruval detta nog kan ifrågasättas, då tillfälligt utskott icke eger motionsrätt. Utskottet hade utan tvivel varit berättigadt att, om det så velat, föreslå någon mellanliggande siffra, t. ex. 70, 80 eller 90 öre; huruvida åter Utskottet på grund af det förslag om 60 öre, hvilket förelåg, var berättigadt att föreslå nedsättning till 50, 40 eller 30 öre, derom är jag mycket tveksam.

Jag vill således hemställa antingen om återremiss af detta betänkande, derest andra skulle anse sådant lämpligt, på det att Utskottet måtte blifva i tillfälle att en gång till öfverse motiveringen, eller ock, om Kammaren är beredd att genast besluta i ärendet, skulle jag vilja hos Herr Talmannen hemställa om proposition derom att ur motiveringen utginge denna punkt: »Afgiften för enkelt telegram synes dock kunna och böra bestämmas till 50 i stället för 60 öre.»

Jag skall för närvarande inskränka mig till detta yrkande.

Herr Fredholm i Stockholm: Hufvudmeningen med denna motion, som blifvit till Andra Tillfälliga Utskottet remitterad, har synts

Utskottet vara den, att en ny beräkningsgrund för betalning af telegramporto skulle etableras, så att till grund lades ordtariff i stället för nu rådande grupptariff. Den princip som man lagt till grund för telegramafgifterna, genom ordberäkningen, har man ansett medföra besparingar för allmänheten på samma gång som den står i ett mera rättvist förhållande till det arbete, som är förenadt med telegraferingen. Hvad beträffar de tariffsatser man kan anse lämpligt bestämma för ordtariffen, derom har Utskottet icke annat än uttalat sin subjektiva åsigt; men just därför att åt en sådan icke kan tillmätas samma betydelse som om Riksdagen uttalat den, har Utskottet undvikit att i den hemställan, Utskottet föreslagit Riksdagen att göra till Kongl. Maj:t, intaga någon bestämmelse om ett fixt belopp, utan öfverlemnadt till Kongl. Maj:t att bestämma hvad som må vara klokast med hänsyn till så väl den korresponderande allmänhetens bästa som telegrafverkets finansiella ställning. Att 50 öre enligt Utskottets åsigt skulle vara ett lämpligare porto än 60, kommer sig deraf att i de telegramafgifter, som nu äro gällande för telegramutväxlingen mellan Skåne och Danmark, är afgiften för ett telegram om 10 ord beräknad till en krona, hvilket gör 50 öre för det svenska telegrafverket; och då telegrafverket ansett sig kunna befördra detta slag af telegram mot en sådan afgift, så har man tänkt sig att det skulle kunna låta sig göra också i hela riket, i synnerhet som man på grund af i utlandet vunnen erfarenhet kan våga hysa den förhoppning att i samma mån som telegramafgifterna nedsattes, mängden af telegram skall tilltaga, hvarigenom skulle uppstå en motvigt mot den reduktion af inkomsterna, som eljest vore att befara.

Medan jag har ordet, skall jag för öfrigt be att få erinra derom att, om man vill hafva en ordtariff gällande, kan man gå till väga på två sätt, antingen fastställa en viss grundtaxa för alla telegram och dertill en viss afgift för hvarje ord eller ock en blott och bar taxering efter ordantal. Så är t. ex. i Schweiz grundtaxan 30 centimer med tilläggsafgift af 6 centimer för hvartannat ord; i Belgien har man telegramporto för 50 centimer med tilläggsafgift af 10 centimer för hvar 5:te ord; i Tyskland är grundtaxan 10 pfennige och derutöfver 5 pfennige för hvarje ord; i Frankrike deremot har man fastställt minimiantalet till 10 ord mot en afgift af 50 centimer; och sedermera 5 centimer för hvarje öfverskjutande ord. Utskottet har nu visserligen uttalat önskvärheten af att afgiften hos oss ordnas på enahanda sätt som i Frankrike, förnämligast därför att Utskottet i detta hänseende ej ansett sig kunna frångå hvad motionären föreslagit. Naturligtvis kommer den föreslagna afgiften att här ställa sig proportionsvis högre än i Frankrike i samma mån som öret gäller mera än centimen. Då Utskottet emellertid i sjelfva klämman icke gjort någon bestämd antydning om huru hög afgiften bör ställas, finner jag just deri undanröjdt hvarje hinder för att bifalla Utskottets framställning sådan den föreligger. Skulle åter herrarne anse att det ligger vigt uppå att i motiveringen afgiften ej föreslås till 50 öre i stället för 60 öre, så vill jag för min del visst icke motsätta mig att hvad Utskottet derom i sina motiv yttrat utgår.

För närvarande yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Om nedsättning i telegramportot.
(Forts.)

Om nedsättning i telegraphportot.
(Forts.)

Herr Ljungman: Ehuru jag finner föreliggande motion äfvensom Utskottets afgifna betänkande innehålla mycket, som är behjertansvärdt och riktigt, så tror jag dock att den fråga, som deri blifvit föremål för behandling, är af vida mer invecklad beskaffenhet, än att densamma bör bifallas i det outhärliga skick, hvori densamma nu föreligger. Om man jemför Utskottets kläm med motionens innehåll, så finner man att Utskottet icke kunnat hålla sig inom de gränser, motionen omfattar, utan att Utskottet i sjelfva verket framkommit med ett alldeles nytt förslag. Man kan således redan på denna grund hysa formella betänkligheter vid att antaga förslaget. Vidare har man icke gjort någon den ringaste utredning angående det belopp, statsverket skulle behöfva tillskjuta för att fylla den brist i telegrafverkets nuvarande stat, som skulle uppstå, derest föreliggande förslag genomfördes. Utskottet har visserligen anfört att en nedsättning i telegraphportot skulle hos oss, liksom i England, medföra en ökad korrespondens och, såsom en följd deraf, föranleda en tillökning ej blott af de större stationernas apparater och tjenstepersonal, utan äfven af årsinkomsten. Jag vill ock antaga att jemväl hos oss samma åtgärd slutligen skulle medföra samma följd, men härvid får dock ej förbises, att, hvad beträffar vårt land, den skilnaden tillkommer att befolkningen här är så synnerligt gles i jemförelse med förhållandet i England äfvensom att i Sverige icke såsom i England finnes något mot konkurrens skyddande statsmonopol för telegrafverket, så att den väntade tillväxten här icke så snart åtminstone torde blifva tillräcklig att fylla den brist, som förslagets genomförande utan tvifvel komme att medföra.

Här föreligger således i sjelfva verket en *statsregleringsfråga* och vi skulle, om förslaget bifölles, nästa år få se en brist å riksstatens sjunde hufvudtitel, som måste fyllas med statsmedel. Vid sådant förhållande hyser jag, såsom jag nyss nämnde, stora betänkligheter mot att utan en föregående utredning fatta ett dylikt beslut. Dertill kommer en ännu större betänklighet, nemligen i den omständigheten att ett rätt stort antal smärre telegrafstationer underhållas i verkligheten icke af staten, utan af kommuner och enskilde, hvilka tillförsäkrat staten en viss årlig minimiinkomst, som vore tillräcklig för att dermed betäcka kostnaderna. Det är ju gifvet att, om genom portots nedsättning brist uppstår, garanten måste ersätta denna brist. Om således Riksdagen nu vill gå in till Kongl. Maj:t med begäran om portoafgiftens nedsättning, så bör Riksdagen också vara betänkt på att bevilja anslag till betäckande af den ökade utgift för desse garanten, som deraf kan varda följden, ty det är ganska antagligt att just på de smärre stationerna den största bristen skall uppkomma, och obilligt vore väl att låta kommuner och enskilde få vidkännas den största delen af den genom Riksdagens beslut vållade förlusten, under det att för statsverket vid de större stationerna uti handelsstäder och dylika orter med lifligare affärsverksamhet en vinst kanske komme att framdeles visa sig.

Då man icke gerna kan begära att ett Tillfälligt Utskott skall kunna åstadkomma den utredning, som behöfves för att kunna lösa denna invecklade fråga och då föreliggande motion icke är affattad så

att man kan behandla ärendet i hela den omfattning, som är nödvändig, så får jag för min del yrka afslag å såväl motionen som Utskottets förslag.

Om nedsättning i telegraphportot.
(Forts.)

Häruti instämde Herr *Jonsson* i Hertsjö.

Herr *Hammarberg* yttrade: Då här icke föreligger något annat än ett förslag till skrifvelse i syfte att få telegraphportot bestämt enligt grundprincipen: ordberäkning, hvilket jag för min del anser riktigt, så skall jag anhålla att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Hvad angår den förste talarens yttrande angående grundportot, kan jag icke neka till att det eger sin giltighet; men jag tror icke att det kan vara nödvändigt för Kammarerna att i skrifvelsen ingå på det ämnet, då man öfverlemnar åt Kongl. Maj:t och telegrafstyrelsen att taga dessa saker i behörigt öfvervägande. Jag skall ej yttra mig vidlyftigare, utan förnyar min anhållan om bifall till Utskottets förslag.

Herr *Granlund*: Då jag två gånger förut inom Riksdagen motionerat om förändring i telegraphtaxan i det syfte, som motionen afser, må det tillåtas mig att yttra några ord.

Redan 1870 års Riksdag beslöt på grund af en af mig väckt motion att i skrifvelse till Kongl. Maj:t föreslå att svarstelegram måtte, då de icke innehölle mera än 10 ord, få betalas med hälften af det gällande priset, eller med 50 öre. På denna skrifvelse, som afläts i Maj månad 1870, erhöles emellertid intet svar. Efter hvad jag sedermera förnummit, hade telegrafstyrelsen hos Kongl. Maj:t hemställt att förslaget af internationella skäl icke måtte bifallas, hvarjemte styrelsen, som icke precis förklarar att dess genomförande skulle åstadkomma minskning i telegraphverkets inkomster, uttalade sin farhåga för att det skulle förorsaka förväxling med vanliga telegram. Inom begge Kamrarna uttalades emellertid allmänt den öfvertygelsen att en nedsättning i telegraphportot skulle framkalla ett ökad antal telegram och derigenom mer än till fullo ersätta den minskning i inkomster, som af denna nedsättning eljest skulle hafva blifvit en följd. En föregående talare har visserligen sagt att man icke har någon garanti för att en sådan ersättning för minskade inkomster skulle erhållas, men jag tror att man kan vara fullkomligt säker på den saken. Vi hafva ju sett hvad postportots nedsättning redan haft för verkan och äfven när förslaget derom behandlades inom riksdagen, förspådde man att det skulle leda till minskning i postverkets inkomster. Men utgången har visat sig helt annorlunda.

Vid 1881 års riksdag väckte jag ånyo en motion i samma syfte. Det utskott, som behandlade motionen, afstyrkte densamma och anförde såsom skäl därför, att telegrafstyrelsen redan hade ingått till Kongl. Maj:t med förslag om införande af en s. k. ordtariff, enligt hvilken priset bestämmes af ordens antal, och detta skulle enligt Utskottets åsigt afhjelpa hvad jag i min motion då åsyftade. Men ännu har dock ingenting vidare afförts om den saken. För min del är jag fullkomligt öfvertygad att en nedsättning i telegraphpriset skulle verka till förbättring och icke till försämring af telegraphverkets inkom-

Om nedsättning i telegramportot.
(Forts.)

ster, och ett ytterligare stöd för denna min öfvertygelse har jag deri, att telegrafverket derigenom skulle lättare kunna uthärda konkurrensen med telefonen, särskildt derföre att mången skulle föredraga att begagna sig af ett telegram, emedan ett sådant gäfve officiell visshet om hvad man hade sagt, som väl oftast är i affärer nödvändigt. En nedsättning i telegrampriset skulle genom den ökade telegramvexlingen visserligen komma att medföra ökad arbete på *de mindre stationerna*, der sådant ock verkligen behöfves — och skall väl icke komma att anses betungande.

Såsom ytterligare skäl för en nedsättning får jag anföra att redan för flera år sedan erhöll sjöfarten en sådan nedsättning — när det medgifvits att afgang- och ankomsttider för ångfartyg får delgifvas emellan stationerne för en afgift af 50 öre för 10 ords telegram; likaså för presstelegram som icke kosta mer än hälften af det vanliga priset, och hvarföre skulle icke då hela den korresponderande allmänheten få åtnjuta samma förmån af nedsättning? Hvad Herr Gumælius yttrade om att Utskottet icke hade rätt att föreslå lägre afgift än motionären gjort, så ber jag få fästa uppmärksamhet uppå att Utskottet icke gjort detta i klämman, utan endast i motiveringen, der Utskottet förklarar sig anse afgiften för enkelt telegram böra bestämmas till 50 öre i stället för af motionären föreslagna 60 öre.

På grund af hvad jag sålunda anfört yrkar jag bifall till Utskottets förslag under den förhoppning, att nu ifrågavarande ändring af telegramtaxan skall så väl för allmänheten som telegrafverket visa sig förmånlig på samma gång som den blir rättvis och tidsenlig.

Herrar *Vilh. Carlson* och *Sandwall* instämde med Herr Granlund.

Herr Sven Nilsson: För min del instämmer jag med Herr Ljungman. Det torde vara temligen bekant att telegrafverkets ställning icke är så synnerligen lysande, och att skriva till Kongl. Maj:t i ett ämne, som icke är bättre utredt än detta, tror jag vara oklokt. Nedsättning i telegramportot skulle med all säkerhet hafva till följd förminskade inkomster för telegrafverket, hvilket åter måste föranleda till ökade utgifter från statens sida. Jag får derföre yrka afslag å såväl motionen som Utskottets förslag.

I detta yttrande instämde Herr *Magnusson*.

Vidare anförde:

Herr Thermænius: Hvad beträffar den förste talarens yttrande att telegrafverket har att uthärda täflan med jernvägarnes telegrafledningar, så finner jag detta inlägg vara ganska besynnerligt. Man har eljest ansett, och det på goda grunder, att jernvägarne såsom sådana, äfvensom deras telegrafledningar, snarare vore att betrakta såsom bifloder till statens telegrafverk än såsom täflande med det-samma. Möjligen skulle detta kunna sägas om vissa bansträckor, som förbinda samma orter som äro förenade med statstelegrafan, men i allmänhet måste det väl anses att staten har mera gagn af dessa

Om nedsättning i telegrafportot.
(Forts.)

särskilda telegrafledningar, än att de skulle kunna uppfattas såsom täflande med telegrafverket.

Att ökade kostnader skulle komma att uppstå, ifall den föreslagna nedsättningen i telegrafportot genomfördes, är väl antagligt, men i så fall finnes det ju ett annat statens verk, beslägtadt med telegrafverket, men mera lyckligt lottadt än detta, nemligen postverket, af hvars inkomster det ju kunde gå för sig att, om så behöfdes, taga för att dermed fylla det andra verkets behof.

En föregående talare yttrade, att man icke har beräknat storleken af den brist i telegrafverkets inkomster, som skulle uppstå genom ett bifall till Utskottets förslag. Det synes mig dock som, när man på ett så allmänt sätt som Utskottet gjort, hänskjutit saken till Kongl. Maj:ts bepröfvande, det vore ändamålslost att tala om den saken. Om Kongl. Maj:t vid en pröfning, sådan som Utskottet förordadt, skulle finna förslaget icke vara utförbart, så lärer väl Kongl. Maj:t lägga förslaget till handlingarne.

En annan invändning, som blifvit gjord, är den, att förslaget skulle medföra svårigheter för de smärre stationerna, som äro anlagda på enskildas bekostnad och för hvilkas underhåll enskilda personer iklädt sig risk. Ja, det har af en talare erinrats, att det finnes 104 telegrafstationer i riket, som hafva högst 10 telegram om dagen att expediera, ett ej ringa antal stationer ända färre telegram. När dessa stationer nu arbeta under så tarfliga omständigheter, så torde man väl ändå kunna antaga, att den tillväxt i telegramvexlingen, som kan förväntas, om det i motionen framställda förslaget blefve genomfördt, skulle snarare vara till förmån för dem än tvärtom. I alla händelser är nu åsyftade påståendet alldeles obevisadt och något, till hvilket man på rak arm icke med full visshet kan säga hvarken det ena eller det andra. För mig ställer sig emellertid saken så, att jag anser förslaget vara till fördel och icke till skada för telegramvexlingen.

På grund af hvad jag haft äran anföra, anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Ljungman: Jag skall blott bedja att få tillägga ett par ord. Jag ville nemligen endast fästa uppmärksamheten på att den anmärkning, jag gjorde, gälde att den fråga, som här föreligger, verkligen är en *statsregleringsfråga*, samt att Riksdagen får vara beredd på att ersätta den brist, som blir en följd af en sådan skrifvelses genomförande, den brist nemligen, som kommer att uppstå, icke blott för telegrafverket, utan äfven vid de smärre stationer, för hvilka kommuner eller enskilde, under förutsättning helt visst af det nu gällande portots bestånd, garanterat staten en bestämd minimiinkomst. Man får icke helt lättsinnigt nöja sig med att tro det ökningen i telegrafkorrespondensen skulle öfver hela riket blifva så stark, att den redan första året skulle kunna betäcka denna brist. Lika litet får man hänvisa till postverket såsom bevis för en motsatt mening, ty det har monopol och är således icke utsatt för sådan konkurrens som telegrafan; det har en större utsträckning än denne samt relativt mindre kostnader för anläggningar och dylikt.

Vidare vill jag anmärka, att man icke bör hänvisa till postver-

Om nedsättning i telegraphportot.
(Forts.)

kets öfverskott såsom lämpliga att betäcka telegrafverkets brist, ty dessa öfverskott äro statsmedel, som beräknas skola tillflyta statskassan, och en utgift är alltid en utgift, vare sig man tager medlen der till af statsverkets inkomster eller af dess kontanta tillgångar. Jag vidhåller derfor mitt yrkande om afslag å Utskottets hemställan, på den grund att ärendet icke föreligger i så utredt skick, som bör vara förhållandet, innan Riksdagen fattar beslut om sådan förändring af en afgift, som kommer att medföra utgift för icke blott statsverket utan äfven kommuner och enskilde.

Herr Fredholm i Stockholm: Ja, det är just därför att denna fråga icke torde kunna utredas af någon annan än Kongl. Maj:t med tillhjälp af telegrafstyrelsen och just för att förebygga att statsverket skall drabbas af några kostnader, som Utskottet trott att man borde hänskjuta ärendet till Kongl. Maj:t och i skrifvelsen betona att Kongl. Maj:t särskildt skall fästa afseende vid den inverkan, införandet af en ordtariff kan medföra för telegrafverkets finansiella ställning, så att — hvilket naturligtvis är underförstådt — statsverket icke må drabbas af några särskilda kostnader för telegrafverkets upprätthållande.

Jag tror således att de af den siste talaren uttalade betänkligheterna icke förtjena något afseende.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, gaf Herr Talmannen, i öfverensstämmelse med de gjorda yrkandena proposition dels på bifall till Utskottets hemställan oförändrad, dels på bifall till det af Herr Gumælius under öfverläggningen framställda ändringsförslag dels slutligen ock på afslag å Utskottets hemställan. Herr Talmannen ansåg den förstnämnda propositionen hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad; men som votering begärdes, blef, sedan till kontraposition antagits yrkandet om afslag å Utskottets hemställan, nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att Kammaren i oförändradt skick godkänner Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 5 (i samlingen N:o 15),

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har samma Utlåtande af Kammaren afslagits.

Omröstningen utvisade 63 Ja och 50 Nej; och hade Kammaren alltså bifallit Utskottets hemställan och skulle, jemlikt stadgandet i 3 mom. af 63 § Riksdagsordningen, detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvas Medkammaren.

§ 10.

Slutligen föredrogs och bifölls Andra Kammarrens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6 (i samlingen N:o 16), angående skrivelse till Kongl. Maj:t om inrättande af en pensionsanstalt för rikets samtliga invånare.

Härefter åtskildes Kammarrens ledamöter kl. $\frac{3}{4}$ 4 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.
